

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**ANALIZA UČINKOV DIGITALIZACIJE PLAČEVANJA OBVEZNIH
DAJATEV V FINANČNI UPRAVI REPUBLIKE SLOVENIJE**

Ljubljana, september 2025

IVANA MILUTIN

IZJAVA O AVTORSTVU

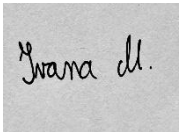
Podpisana Ivana Milutin, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Analiza učinkov digitalizacije plačevanja obveznih dajatev v Finančni upravi Republike Slovenije, pripravljenega v sodelovanju z mentorjem red. prof. dr. Simonom Čadežem

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi;
11. da sem preverila verodostojnost informacij, ki izhajajo iz zapisov na podlagi uporabe orodij umetne inteligence.

V Ljubljani, dne 17. 10. 2025

Podpis študentke:

POVZETEK

Magistrsko delo obravnava učinke digitalizacije plačevanja obveznih dajatev v Finančni upravi Republike Slovenije. Glede na to, da so javne finance temelj delovanja države, je bilo z namenom poenostavitve te naloge davčnim zavezancem omogočeno plačevanje obveznih dajatev na različne načine, ki jih omogočajo sodobne informacijske tehnologije. Namen raziskave je bil ugotoviti, kako sodobne plačilne metode vplivajo na uspešnost pobiranja javnih dajatev, njihovo ekonomsko učinkovitost ter transparentnost poslovanja.

V magistrskem delu so v začetnih poglavjih najprej preučene teorija in vrste obveznih dajatev, predstavljena je vloga FURS ter opisane sodobne plačilne metode, ki so nato obravnavane v empiričnem delu, v katerem je za obdobje pred in po uvedbi digitalnih metod izvedena analiza stroškov tako za davčne zezavce kot za FURS. Ugotovljeno je, da je strošek na 100 EUR pobranih obveznih dajatev po uvedbi sodobnih plačilnih metod nižji tako za davčne zezavce kot za FURS.

Sledila je analiza uspešnosti pobiranja obveznih dajatev, kjer smo obravnavali kriterija prostovoljnosti in pravočasnosti. Analiza je pokazala, da se je odstotek prostovoljno izvedenih plačil po uvedbi digitalnih plačilnih metod zvišal, pravočasnost pa se ni bistveno izboljšala. Pri analizi transparentnosti pa smo ugotovili, da je digitalizacija pripomogla k večji preglednosti nad plačili, avtomatizaciji procesov, manjšim možnostim za napake ter hitrejšemu zaznavanju nepravilnosti.

Ugotovljeno je bilo, da digitalizacija pomembno prispeva k učinkovitejšemu, preglednejšemu in sodobnejšemu pobiranju obveznih dajatev, kar je razlog, da jo je treba še naprej spodbujati.

KLJUČNE BESEDE: digitalizacija, obvezne dajatve, plačilne metode, Finančna uprava Republike Slovenije, uspešnost, učinkovitost, transparentnost

CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

ABSTRACT

The master's thesis examines the effects of the digitalization of mandatory public payments within the Financial Administration of the Republic of Slovenia (FURS). As public finances represent the cornerstone of state functioning, taxpayers have been enabled, with the aim of simplifying these obligations, to settle mandatory payments through various channels supported by modern information technologies. The purpose of the research was to assess

how contemporary payment methods influence the effectiveness of revenue collection, their economic efficiency, and the transparency of processes.

The initial chapters review the theoretical background and types of mandatory public payments, present the role of FURS, and describe modern payment methods. These methods are then analyzed in the empirical part, which compares the costs borne by taxpayers and by FURS in the periods before and after the introduction of digital solutions. The analysis revealed that the cost per 100 EUR of collected public revenues decreased after the introduction of modern payment methods, both for taxpayers and for FURS.

This was followed by an assessment of the effectiveness of revenue collection, focusing on the criteria of voluntariness and timeliness. The results showed that the share of voluntarily executed payments increased after the implementation of digital payment methods, whereas timeliness did not improve significantly. In terms of transparency, it was found that digitalization enhanced oversight of payments, automated processes, reduced the potential for errors, and enabled faster detection of irregularities.

The findings confirm that digitalization significantly contributes to more efficient, transparent, and modernized collection of mandatory public revenues, providing a strong rationale for its continued promotion.

KEY WORDS: digitalization, mandatory public revenues, payment methods, Financial Administration of the Republic of Slovenia, effectiveness, efficiency, transparency

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

KAZALO

1	UVOD	1
2	FINANČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE	3
2.1	Uprava za prihodke in plačilo obveznih dajatev.....	3
2.2	Vrste obveznih dajatev	5
2.2.1	Davčne obveznosti.....	6
2.2.1.1	Davki	6
2.2.1.2	Prispevki	7
2.2.2	Nedavčne obveznosti	7
2.2.2.1	Carine	7
2.2.2.2	Trošarine.....	8
2.2.2.3	Ostale dajatve	8
2.3	eDavki in e-Kartica	9
2.3.1	Trenutne ter predvidene funkcionalnosti in njihove koristi	10
3	Digitalizacija plačevanja in njeni ekonomski učinki.....	12
3.1	Plačilne metode, ki jih omogoča FURS.....	12
3.1.1	Plačilo z nakazilom.....	12
3.1.2	Negotovinsko plačilo pri Upravi Republike Slovenije za javna plačila	13
3.1.3	Priprava UPN naloga s QR kodo	14
3.1.4	Spletno plačilo iz eDavkov	14
3.1.5	E-račun.....	15
3.1.6	SEPA direktna obremenitev	16
3.1.7	Primerjava plačilnih metod v RS z drugimi državami	16
3.2	OPREDELITEV EKONOMSKIH UČINKOV PLAČEVANJA	18
3.2.1	Učinkovitost	18
3.2.2	Uspešnost.....	18
3.2.3	Transparentnost	19
4	ANALIZA UČINKOV UVEDBE DIGITALNIH PLAČILNIH METOD.....	19
4.1	Prikaz stroškov poslovanja FURS pred in po uvedbi digitalnih plačilnih metod	20
4.2	Prikaz stroškov zavezancev pred in po uvedbi digitalnih plačilnih metod ...	22
4.2.1	Plačila, izvedena na podlagi UPN, pri ponudnikih plačilnih storitev.....	22

4.2.2	Plačila, izvedena na podlagi UPN naloga, ki ga zavezanec vnese v spletno banko	25
4.2.3	Plačila, izvedena na podlagi e-računa	26
4.2.4	Spletna plačila	27
4.2.5	Plačila, izvedena s SDD	28
4.2.6	Primerjava analiziranih stroškov	28
4.3	Analiza pravočasnosti in prostovoljnosti plačevanje obveznih dajatev	29
4.3.1	Prostovoljnost.....	29
4.3.2	Pravočasnost.....	30
4.4	Transparentnost plačilnih metod	32
4.5	Koristi uvedbe digitalnih plačilnih metod	34
4.6	Ovrednotenje raziskave in analiza hipotez	36
5	SKLEP	39
	SEZNAM KLJUČNE LITERATURE	40
	LITERATURA IN VIRI.....	40

KAZALO TABEL

Tabela 1: Plačilne metode v izbranih državah EU	17
Tabela 2: Stroški poslovanja FURS na pobranih 100 EUR	20
Tabela 3: Pravočasnost plačevanja obveznih dajatev	31
Tabela 4: Uspešnost izterjave.....	32

KAZALO SLIK

Slika 1: Organigram GFU	4
Slika 2: Struktura pobranih prihodkov sredstev po prejemniku za leto 2023 v %.....	5
Slika 3: Logotip portala eDavki	10
Slika 4: Prikaz eKartice.....	11
Slika 5: Primer izpolnjenega UPN	14
Slika 6: Stroški FURS na pobranih 100 EUR	21
Slika 7: Delež prostovoljnih plačil	29

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

lat. – latinsko

BDP – bruto domači proizvod

COVID-19 – (angl. coronavirus disease 2019); koronavirusna bolezen 2019

e-kartica – elektronska knjigovodska kartica zavezanca

EU – Evropska Unija

eVročanje – elektronsko vročanje

FURS – Finančna uprava Republike Slovenije

GFU – Generalni finančni urad

PDP – prehodni davčni podračun

SDD – SEPA direktna obremenitev

TRR – transakcijski račun

UJP – Uprava Republike Slovenije za javna plačila

UP – Uprava za prihodke

UPN – univerzalni plačilni nalog

ZFU – Zakon o finančni upravi

ZPIZ – Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

ZPlaSSIED – Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih

ZTro-1 – Zakon o trošarinah

ZZZS – Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

1 UVOD

Javne finance so temelj delovanja države, njihovo pobiranje pa ena izmed najstarejših in temeljnih nalog. Zbrane so iz različnih virov (davki, prispevki ter ostale nedavčne obveznosti) in napajajo štiri blagajne: državni proračun, občinske proračune, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ter Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije ter financirajo različne storitve javnega interesa, kot so javno šolstvo in zdravstvo, delovanje države, varnost, gradnjo infrastrukture ter socialo (FURS, 2022a).

Iz slednjega je mogoče razbrati, da so stabilni viri financiranja zgoraj navedenih blagajn pogoj za uresničevanje različnih politik. Finančna uprava Republike Slovenije (v nadaljevanju FURS) s svojim delovanjem zagotavlja, da so ti viri ustrezno pobrani in tudi razporejeni v ustrezne blagajne (Virant, 2009).

V 91. členu Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2), Ur. l. RS, št. 13/11, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H, 36/19, 66/19, 145/20 – odl. US, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 39/22 – ZFU-A, 52/22 – odl. US, 87/22 – odl. US, 163/22 in 109/23 – odl. US, je določeno, da se davek plača pri ponudniku plačilnih storitev ali pri upravnem ali drugem državnem organu, če tehnične možnosti tako dopuščajo. Večina obveznih dajatev, ki jih pobira FURS, je plačanih pri ponudniku plačilnih storitev na podlagi plačilnih nalogov, ki jih odredi zavezanec.

Ker se je družbeno in gospodarsko okolje v 21. stoletju močno spremenilo v smislu hitre rasti informacijskih in komunikacijskih tehnologij, se mora tudi FURS prilagoditi, če želi s svojimi storitvami podpirati rast kakovosti ter učinkovitosti davčnega sistema (Simič, 2008). S tem namenom ima FURS (2021). v svoji strategiji za obdobje 2021–2025 kot enega izmed ciljev opredeljeno tudi digitalno preobrazbo, s katero želi doseči zmanjšanje upravnega bremena zavezancev in poenostavitev ter pospešitev procesa plačevanja javnofinančnih obveznosti.

Z vidika organizacij digitalno preobrazbo razumemo kot pospešeno preoblikovanje glede na procese, dejavnosti, kompetence in modele, da bi izkoristili ponujene spremembe in priložnosti z vključitvijo digitalnih tehnologij v organizacijo (Moreira in drugi, 2018). V smislu digitalne preobrazbe je treba navesti, da FURS že več kot 20 let ne omogoča gotovinskih plačil in je večina plačil izvedena z nakazilom na transakcijski račun (v nadaljevanju TRR) z uporabo pravilne reference. Dodatna digitalizacija plačevanja bi lahko zgoraj omenjeno plačilo z nakazilom še poenostavila. Nekateri izmed načinov za poenostavitev so: plačevanje več dajatev hkrati, plačevanje z že pripravljenimi plačilnimi nalogi, ki vsebujejo QR kodo, direktna bremenitev in omogočanje takojšnjih plačil (možnost plačila ne glede na urnik plačilnega prometa). Del navedenih poenostavitev je že v celoti ali delno na voljo plačnikom obveznih dajatev (Klun, 2014). Razumevanje obstoječih plačilnih

metod, predviden razvoj le-teh ter uvedba novih pa je ključna za analizo ter presojo, ali so te plačilne metode uspešne, ekonomsko učinkovite in transparente (Estevão, 2012).

Uspešnost podjetja nam pove, ali podjetje opravlja pravo dejavnost za doseganje ciljev. Merimo jo kot razmerje med izidi, rezultati dela in zastavljenimi cilji sistema v izbranem časovnem obdobju (Tavčar, 1996). Serra (2005, str. 115) kot osnovna cilja fiskalnih administracij izpostavlja maksimizacijo pobranih javnofinančnih prihodkov ter zagotavljanje kvalitetnih storitev za davčne zavezance. V tem smislu bo v magistrskem delu preverjeno, kolikšen odstotek obveznih dajatev je pobran s pravočasnimi prostovoljnimi plačili zavezancev.

Učinkovitost pomeni delati stvari pravilno in je razmerje med učinki in zanje porabljenimi vložki (Rozman, 2012). V magistrskem delu bo obravnavana ekonomska učinkovitost različnih plačilnih metod, torej bo izvedena analiza potrebnih finančnih vložkov tako FURS kot slehernega plačnika za uspešno polnjenje javnofinančnih blagajn.

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je transparentnost opredeljena kot lastnost s pomenom, da je nekaj jasno in javno izvajano, je vidno in izraženo. V delu, kjer bomo analizirali transparentnost plačilnih metod, bomo torej analizirali, kateri podatki so pri posamični plačilni metodi dostopni zavezancu in kateri FURS. Prav tako bomo preverili, kakšen je vpogled zavezanca oziroma FURS nad predhodnimi plačili.

Namen magistrskega dela je ugotoviti učinke digitalizacije na uspešnost plačevanja obveznih dajatev, ekonomske učinke in učinke na transparentnost poslovanja. Preverjeni bodo navedeni učinki izvedene digitalizacije. Pri tem bomo skušali odgovoriti na spodaj navedena raziskovalna vprašanja.

Raziskovalno vprašanje 1: Ali in v kakšni stopnji razvoj različnih metod pripomore k uspešnosti pri pobiranju obveznih dajatev?

Raziskovalno vprašanje 2: Kakšni so ekonomski učinki uvedbe digitalnih plačilnih metod za pobiranje obveznih dajatev tako za davčne zavezance kot za FURS?

Raziskovalno vprašanje 3: Kakšna je transparentnost pri plačevanju z digitalnimi plačilnimi metodami napram plačilu z nakazilom tako za zavezanca kot za FURS?

Ta raziskovalna vprašanja smo preoblikovali v spodnje hipoteze, ki jih bomo po analizi, ki bo izvedena v magistrskem delu, skušali bodisi potrditi bodisi ovreči.

H1: Digitalizacija plačilnih metod pripomore k uspešnosti pobiranja obveznih dajatev.

H2: Digitalizacija pripomore k višji ekonomski učinkovitosti tako za davčne zavezance kot za davčni organ.

H3: Digitalizacija pripomore k višji transparentnosti pri plačevanju obveznih dajatev.

Teoretični del diplomske naloge bo opisan po študiju strokovne literature. Analitični del se bo nanašal na sekundarne vire, ki jih bom pridobila v organizaciji, ter analizi pridobljenih podatkov.

Metode dela, ki jih v teoretičnem in empiričnem delu naloge uporabljam:

- študij strokovne literature,
- metoda deskripcije, s katero bom opisovala teorijo, pojme in empirično potrjevala ugotovljena dejstva,
- metoda kompilacije,
- metoda analize podatkov,
- induktivna metoda,
- študija primera.

2 FINANČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

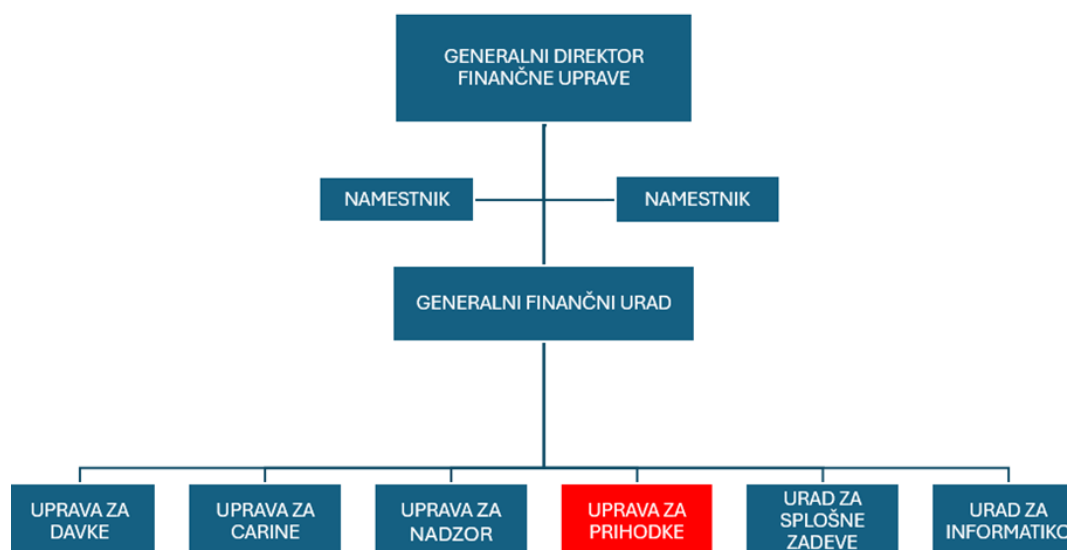
FURS je organ v sestavi Ministrstva za finance, ki je pristojen za pobiranje davkov, prispevkov za socialno varnost, carin, trošarin in drugih dajatev. Poleg zgoraj omenjene primarne vloge (pobiranja obveznih dajatev) je zelo pomembna tudi nefiskalna vloga FURS na področju zaščite družbe, trga, okolja in prebivalcev Evropske unije (v nadaljevanju EU). Z nadzornimi aktivnostmi FURS namreč zagotavlja splošno varnost in zaščito prebivalcev, ustreznost proizvodov, ki prihajajo na trg, skrbi za varovanje okolja ter preprečuje tihotapljenje drog, orožja in drugega prepovedanega blaga (FURS, 2022a).

Zakon o finančni upravi (ZFU), Ur. l. RS, št. 25/14, 39/22, 14/23, 47/24 – odl. US in 104/24 – ZDDV-10, določa, da je FURS sestavljajo Generalni finančni urad (v nadaljevanju GFU) in finančni uradi, ki so notranje organizacijske enote FURS. Trenutno poleg GFU, FURS sestavlja še 16 finančnih uradov po celi Sloveniji. Ti se glede na delovna področja delijo na urade, ki opravljajo samo naloge davčnega organa, in urade, ki opravljajo tako naloge davčnega kot carinskega organa (8 uradov: Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto).

2.1 Uprava za prihodke in plačilo obveznih dajatev

V okviru GFU je organizirana tudi za Uprava za prihodke (v nadaljevanju UP), kar je prikazano na sliki 1. V okviru UP se največ pozornosti namenja temeljni nalogi – pobiranju obveznih dajatev.

Slika 1: Organigram GFU

Vir: FURS (brez datuma a).

Stiglitz (2000) kot eno izmed lastnosti dobrega davčnega sistema navaja, da mora dober davčni sistem biti administrativno enostaven, razumljiv davkoplačevalcem in naj bi posloval z nizkimi stroški. Torej izpostavlja se načelo učinkovitega gospodarjenja ter učinkovite ekonomske politike.

Z namenom doseganja zgoraj navedenih lastnosti, se na UP skuša doseči poenostavitev in olajšanje plačevanja obveznih dajatev ter zagotavlja pravilno delujoč, zanesljiv in funkcionalen sistem davčnega knjigovodstva, ki omogoča pravilno izvajanje finančnih in knjigovodskih postopkov ter ustrezne informacije vodstvu in prejemnikom sredstev. Poleg učinkovitega sistema prostovoljnega plačevanja dajatev pa je treba zagotoviti pravilno delujoč in funkcionalen sistem izvršbe, povezan z zbirkami podatkov drugih organov, ki podpira hitro in učinkovito izterjavo obveznih dajatev (FURS, brez datuma a).

V skladu s tematiko magistrskega dela, ki se nanaša na plačevanje obveznih dajatev, gre izpostaviti, da med glavne naloge UP spadajo (FURS, brez datuma a):

- oblikovanje sistema vplačevanja obveznih dajatev in davčnega računovodstva;
- vodenje poslovnih knjig o pobranih dajatvah in izvajanje drugih računovodskih in finančnih nalog pri pobiranju davčnih in nedavčnih prihodkov;
- izvajanje aktivnosti za povečanje obsega prostovoljno plačanih dajatev in obvladovanje dolga;
- sodelovanje pri pripravi zakonodaje s področja dela, pripravljanje predlogov podzakonskih aktov, izdajanje navodil in pojasnil za pravilno in enotno uporabo predpisov;
- informiranje in obveščanje zavezancev o izvedenih finančnih in računovodskih opravilih in razkrivanje podatkov upravičenim osebam;

- načrtovanje in sodelovanje pri izdelavi informacijske podpore za izvajanje nalog v okviru delovnega področja;
- zagotavljanje in izboljševanje kakovosti delovanja v okviru delovnega področja.

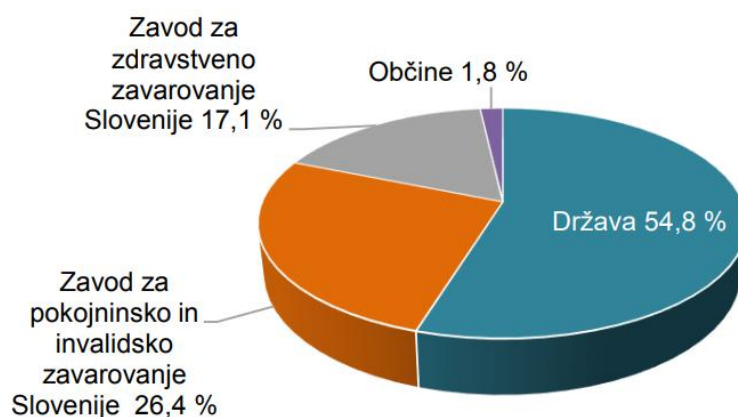
Vse zgoraj navedene naloge, ki jih uslužbenci FURS izvajajo, pripomorejo k povečanju prostovoljno plačanih javnofinančnih prihodkov. Poleg tega pa poskušajo zavezancem čim bolj poenostaviti tako izpolnjevanje obveznosti kot uveljavljanje njihovih pravic.

2.2 Vrste obveznih dajatev

Z besedo davek pogosto želimo široko opredeliti dajatev fizične ali pravne osebe, ki ga na podlagi zakonskega akta pobira država. Torej z izrazom davek želimo označiti vse prisilne dajatve. Vendar to pojmovanje ni pravilno, saj država za namen kolektivnih potreb ter izvajanje gospodarskih in socialnih intervencij sredstva zbira z različnimi obveznimi dajatvami.

FURS je v letu 2023 zbiral obvezne dajatve za proračune države, Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju ZPIZ), Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju ZZZS), občin ter posredno tudi za proračun EU. Pobranih je bilo 22.514.980.147 EUR obveznih dajatev oziroma gledano s strani države javnofinančnih prihodkov (FURS, 2024). Na sliki 2 je prikazana struktura pobranih prihodkov glede na prejemnika sredstev.

Slika 2: Struktura pobranih prihodkov sredstev po prejemniku za leto 2023 v %

Vir: FURS (2024).

Proračuni posameznih blagajn (proračuni države, ZPIZ-a, ZZZS-a, občin) so financirani z različnimi vrstami obveznih dajatev. Blagajni ZPIZ in ZZZS sta financirani pretežno s prispevki, državni proračun pa z davki. Slovenija v tem kontekstu nekoliko odstopa od povprečja tako EU kot evroobmočja, ker večina vseh prihodkov ni zbrana z davki kot v večini ostalih držav, ampak ta odstotek ne presega 50 %, namreč v letu 2023 je znašal 47,4 %.

2.2.1 Davčne obveznosti

Vse javnofinančne prihodke oziroma obvezne dajatve delimo v davčne in nedavčne. Davčne obveznosti delimo na davke in prispevke. Tako davki kot prispevki predstavljajo obvezno dajatev, ki predstavlja prisilni odvzem realnega dohodka, zato je s finančnega stališča razlikovanje nepomembno. V naslednjih poglavjih bosta obe vrsti davčnih obveznosti natančneje predstavljeni in med seboj primerjani.

2.2.1.1 Davki

Enotne opredelitve davka v finančni teoriji ni. Po Marxu so davki del družbene nadstavbe, pogojeni od določenih družbenih razmerij. Pojavili so se z nastankom razredne družbe, ki je potrebovala sredstva za zadovoljevanje družbenih potreb, ki so obenem služili za razredno nasilje. Marx in Engels v svojih delih predvsem poudarjata, da davščine niso zgolj fiskalen instrument, ampak tudi sredstvo za zagotavljanje političnih ciljev (Žibert, 1993).

Danes so davki najpomembnejša oblika javnih dohodkov. Definirani so kot obvezne dajatve fizičnih in pravnih oseb, ki jih oblastveni organi predpišejo in jih država pobira po sili zakona brez neposredne protidajatve z namenom izpolnjevanja javnih ciljev zlasti na področju ekonomske in socialne politike. ZDavP-2 davke opredeljuje kot vsak denarni prihodek državnega proračuna, proračuna Evropske unije ali proračuna samoupravne lokalne skupnosti, ki ne predstavlja plačila za opravljeno storitev ali dobavljeno blago in se plača izključno na podlagi zakonov o obdavčenju oziroma predpisov samoupravnih lokalnih skupnosti, izdanih na podlagi zakonov o obdavčenju.

Torej, če povzamemo, so bistvene lastnosti davkov (Kolenc in drugi, 2005):

- obveznost dajatve;
- dejstvo, da dajatev ni odvisna od neposredne storitve oblastvenih organov v korist zavezanca;
- fiskalni in nefiskalni cilji in učinki dajatev – davki poskrbijo za produkcijo javnih dobrin in vplivajo na prerezporeditev dohodka, stabilizacijo ter globalni gospodarski in socialni razvoj.

Ravno te značilnosti so v teoriji navedene kot osnovno merilo za razlikovanje med različnimi davčnimi obveznostmi. Poseben poudarek je na zmožnosti presoje protivrednosti za plačano dajatev. Pri davkih namreč načeloma ne moremo določiti, kaj bodo davkoplačevalci zanje dobili. Torej za davke je značilno, da posameznik pri plačevanju le-tega ne dobi neposredne protiusluge države (npr. policijske zaščite) (Klun, 2011).

2.2.1.2 *Prispevki*

Prispevki danes enako kot davki predstavljajo obvezno dajatev, vendar so zavezanci ob njihovem plačevanju deležni določenih pravic (Klun, 2011). Primer je recimo prispevek za pokojnino, ki je prisilne narave (do plačila ne pride po želji posameznega koristnika), predstavlja pa »nakup« dohodka za starost.

Čeprav se je pomen prispevkov pri nas skozi zgodovino močno spreminjal, so prispevki danes večinoma namenjeni povečanju socialne varnosti državljanov in so kot takšni namenjeni za pokojnino, plačilo zdravstvenih storitev – v primerih poškodb ali bolezni ter nadomestila, vezana na starševsko varstvo ter primer brezposelnosti. Vsi zgoraj navedeni primeri spadajo v obvezno socialno zavarovanje, v katerega so fizične osebe vključene iz naslova svojega statusa ali delovne aktivnosti.

Podrobnejša določila glede posameznega prispevka in zavezancev za prispevek pa so določena v posamičnih predpisih, predvsem pa je treba izpostaviti:

- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – ZPIZ-2,
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju – ZZZVZZ,
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih – ZSDP-1,
- Zakon o urejanju trga dela – ZUTD.

2.2.2 *Nedavčne obveznosti*

Nedavčne obveznosti so nedavčni prihodki, ki so z zakoni ali ostalimi predpisi določeni kot obvezni in jih zavezanci morajo plačati na javnofinančne podračune. Takšni primeri so takse, pristojbine, denarne kazni in druge. Ti prihodki bi morali biti samo nadomestila za stroške, ki nastanejo pri zagotavljanju javnih dobrin in država na račun le-teh ne bi smela »služiti« (Kranjec, 2003).

2.2.2.1 *Carine*

Carine so eno izmed najstarejših sredstev reguliranja zunanje trgovine s strani države. Zgodovinski razvoj izhaja iz tega, da so se s carinami skušali ubraniti tuje konkurence za pridelke, ki jih je dala dovolj domača zemlja, tako da so pri uvozu pobirale neko carino (Kranjec, 2003).

Danes je carina obvezna denarna dajatev na podlagi katere zavezanci nimajo pravice zahtevati državne protidajatve oziroma protistoritve. Podlaga za plačilo carine je mednarodna menjava blaga ali storitev, tako se plačuje praviloma za blago, ki se uvaža na določeno carinsko območje, izjemoma pa tudi, če se izvaža iz njega. V zgodovini smo poznali tudi tako imenovano tranzitno carino, ki se je plačevala ob prevozu čez določeno carinsko območje.

Ker carine omejujejo zunanjetrgovinsko menjavo, je podpisanih kar nekaj sporazumov z namenom liberalizacije mednarodne trgovine, med katerimi je treba izpostaviti Splošni sporazum o carinah in trgovini (angl. General Agreement on Tariffs and Trade – GATT) ter sporazume, ki smo jih kot članica EU podpisali. Čeprav je vloga carin v državah z nizkim dohodkom na prebivalca (lat. per capita) eden najpomembnejših javnopravnih dohodkov, pa se vloga carin z gospodarskim razvojem zmanjšuje (Žibert, 1993).

2.2.2.2 Trošarine

Čeprav so trošarine ali akcize zaradi predpisanih visokih zneskov obdavčitve pomemben vir javnih financ, pa se z njimi največkrat srečajo podjetja, ki proizvajajo ali uvažajo naftne derivate, alkoholne pijače ter tobačne izdelke. Ponekod po svetu se z njimi obdavčujejo tudi druge dobrine, kot so osebna vozila, kava, čaj, sladkorji, igralne karte, vendar je v primerjavi z zgoraj naštetimi osnovnimi tremi trošarinskimi skupinami ta zanemarljiv. V Republiki Sloveniji se s trošarinami obdavčujejo alkohol in alkoholne pijače, tobačni izdelki ter energenti in električna energija. Področje je urejeno v Zakonu o trošarinah (ZTro-1), Ur. l. RS, št. 47/2016.

Trošarine se od ostalih davčnih obveznosti razlikujejo predvsem po tem, da se pobirajo v zgodnji fazi prometa zadevnih dobrin, in sicer že ob samem uvozu oziroma prvi prodaji trošarinskega blaga oziroma še natančneje ob zapustitvi carinskega skladišča (Rupnik, 1997). Trošarina je oblika davka na porabo, zato je znesek plačane trošarine sestavina obdavčljive osnove za ostale obvezne dajatve (npr. davek na dodano vrednost). Torej zavezanci dejansko plačajo davek na davek.

V večini evropskih držav se trošarine obračunajo po specifični obdavčitvi, kar pomeni: v pavšalnih zneskih glede na količinske enote trošarinskih izdelkov (npr. glede na težo, prostornino, alkoholno moč ali število izdelkov). Izjemoma se pri cigaretah trošarina obračuna kot kombinacija vrednostne in specifične obdavčitve. Treba pa je izpostaviti, da so trošarine zelo fleksibilne v prilagajanju spremenjenim razmeram proračuna, saj je njihove stopnje mogoče spremeniti brez večjih posledic v primeru potrebe po višjih davkih (Kranjec, 2003).

2.2.2.3 Ostale dajatve

Zgoraj so opisane dajatve, ki v proračunih, za katere sredstva pobira FURS, predstavljajo največji delež javnofinančnih prihodkov. Poleg teh pa zavezanci plačujejo še nekatere druge obvezne dajatve.

Vsekakor je na tem mestu treba izpostaviti pristojbino za vzdrževanje gozdnih cest. Gre za namenska sredstva, ki se zbirajo na posebnem računu in jih v skladu z Uredbo o pristojbini za vzdrževanje gozdnih cest, Ur. l. RS, št. 38/94, 20/95, 42/98, 12/99, 25/02, 35/03, 31/05,

9/06, 32/07, 36/09, 103/10, 35/12, 101/13 – ZDavNepr, 22/14 – odl. US in 42/15, plačujejo lastniki gozdov (fizične ali pravne osebe, ki so kot lastniki gozdnega zemljišča vpisani v katastrskem operatu po stanju na dan 30. junija, leta, za katero se pristojbina odmerja. Ta sredstva služijo za vzdrževanje gozdnih cest, ki se izvaja na podlagi letnega programa, ki ga pripravi Zavod za gozdove Slovenije.

Kot namenska sredstva lahko izpostavimo tudi požarno takso. Le-to plačujejo vse zavarovalnice in zastopniki oziroma posredniki tujih zavarovalnic, ki opravljajo zavarovalne posle na območju Republike Slovenije. Osnova za plačilo požarne takse je zavarovalna premija, ki jo zavarovanec plačuje zavarovalnici kot tako imenovano požarno premijo.

Zgoraj navedeni pristojbina in taksa spadata v kategorijo nedavčnih obveznih dajatev, imenovanih pristojbine ali takse. Le-te predstavljajo odškodnino ali delno plačilo za določene storitve, ki jih v korist določenih zavezancev opravijo organi javne uprave. Pri taksah je tako določena neposredna zveza med plačilom in pričakovano protidajatvijo, čeprav taksa ne krije cene storitve v celoti (Žibert, 1993).

Poleg že opisanih nedavnih obveznih dajatev pa so davčni zavezanci lahko zavezani k plačilu ostalih dajatev, ki ne spadajo v nobeno od navedenih skupin. Tak primer so okoljske dajatve, ki jih plačujejo osebe s sedežem v Republiki Sloveniji zaradi onesnaževanja. Okoljske dajatve so opredeljene v osmih uredbah in vsaka izmed teh določa zavezance in obveznost za plačilo, osnovo za obračun ter višino dajatve kot tudi blago, za katero se dajatev plačuje.

2.3 eDavki in e-Kartica

V današnjem času je učinkovita informacijska tehnologija imperativ in bistveno prispeva k uresničevanju nalog. Elektronske storitve bistveno vplivajo na hitrost izvajanja procesov, kar pa vpliva tudi na učinkovitost. Elektronsko poslovanje FURS tako pomeni, da se davčnim zavezancem omogoči uporabo prijaznih, enostavnih in dostopnih storitev, ki bodo ob nespremenjeni kvaliteti zavezancem olajšale tako uveljavljanje pravic kot izpolnjevanje obveznosti.

V Strategiji FURS 2021–2025 je opredeljeno, da bo FURS sledil procesu digitalne preobrazbe, s čimer se bo zmanjšalo upravo breme zavezancev ter poenostavilo in pohitrilo plačevanje javnofinančnih obveznosti. Navedeni proces pa mora ohranjati skrb za zagotavljanje popolnih, pravočasnih, razumljivih in stalno dostopnih podatkov in informacij za davčne zavezance.

Digitalno oziroma elektronsko poslovanje davčnih zavezancev s FURS trenutno omogoča portal eDavki, čigar logotip je prikazan na sliki 3. Portal lahko uporablja vsak davčni zavezanec, ki ima slovensko davčno številko. Uporaba portala za fizične osebe je prostovoljne narave, za poslovne subjekte pa je obvezna. Za vse davčne zavezance je uporaba portala brezplačna.

Slika 3: Logotip portala eDavki

Vir: FURS (brez datuma b).

Poleg portala eDavki je za fizične osebe na voljo tudi mobilna aplikacija eDavki. Tako kot portal tudi aplikacija ponuja številne funkcionalnosti, med drugim tudi dostop do knjigovodske elektronske kartice zavezanca (v nadaljevanju e-kartice), kar bo predstavljeno v naslednjem poglavju.

2.3.1 Trenutne ter predvidene funkcionalnosti in njihove koristi

Tako portal kot tudi mobilna aplikacija eDavki omogočajo številne funkcionalnosti, kot so oddaja različnih obrazcev. Zavezanci lahko oddajo več kot 50 vrst obrazcev, ki so predizpolnjeni, kar njihovo oddajo olajša in postopek oddaje pohitri.

Med obrazci so zavezancem na razpolago obrazci za napoved posamezne vrste davka, ugovori zoper informativne izračune, vloge za razkritje podatkov ter prijava oziroma odjava na elektronsko vročanje (v nadaljevanju eVročanje) za fizične osebe, saj je eVročanje za pravne osebe obvezno. Če med predvidenimi vlogami oziroma obrazci ni tiste, ki bi omogočala želene storitve, lahko zavezanci kot lastni dokument podajo tudi druga vprašanja oziroma zahteve. Tako v primeru napačno izvedenega plačila lahko zavezanec kot lastni dokument poda vlogo za preknjižbo ali vračilo napačno izvedenega plačila.

Med obrazci bi zaradi vsebine te naloge izpostavila tiste s področja plačilnih metod, ki so razdeljeni v dva sklopa. Prvi sklop je poimenovan »Plačilne metode«, kjer lahko zavezanci podajo soglasje za SEPA direktno obremenitev, pregledajo njihova soglasja ter pregledajo pretekle direktne bremenitve. Kot drugi sklop pa navajam »Plačila«, kjer je davčnim zavezancem na razpolago pregled preteklih spletnih plačil. Poleg oddaje obrazcev lahko zavezanci spremenijo tudi svoje kontaktne podatke in pridobijo splošne informacije, na razpolago pa jih je tudi personalizirani koledarček, preko katerega lahko prejemajo obvestila (npr. obvestilo o izteku roka plačila določenega davka).

Portal in aplikacija omogočata delo v imenu drugih zavezancev, kar pomeni, da lahko zakoniti zastopnik poslovnega subjekta ali pooblaščenec fizične osebe, v imenu zastopanega,

vlaga in prejema dokumente ter pregledujeta podatke. Tako zavezanec kot zastopnik dostopata na portalu ali v aplikaciji tudi do eKartice, ki je prikazana na sliki 4.

eKartica je knjigovodska kartica, ki omogoča vpogled v stanje terjatev in obveznosti evidentiranih v knjigovodski evidenci iz naslova davkov, prispevkov, trošarin in okoljskih dajatev. Torej poleg prikaza knjigovodskih podatkov tekočega leta knjigovodska kartica omogoča tudi pregled podatkov v preteklih 2 letih ter filtriranje po posameznih podatkih. Poleg pregleda stanja se na vpogledu eKartica lahko obračunajo tudi zamudne obresti za evidentiran dolg ter kreira UPN nalog s QR kodo ali pa se izvede spletno plačilo.

Slika 4: Prikaz eKartice

Davki DRŽAVNI DAVČNI PORTAL Prva stran Namizje Mobilna aplikacija

Knjigovodska kartica davčnega zavezanca
IVANA MILUTIN

» eKarticaO » eKartica 2025 » eKartica 2024 » eKartica 2023 » eKarticaC 2025

eKarticaO
Obresti do datuma: Pridobi nove podatke

	Zapadle obveznosti do 18.05.2025	Vse knjižene obveznosti
Breme zavezanca	-337,87	-337,87
Obresti zavezanca	0,00	0,00
Dobro zavezanca	0,00	0,00
Saldo zavezanca	-337,87	-337,87

Izravnavo pomeni, da bodo z izbranimi preplačili zaprte obveznosti.

Izravnave in vračila

Podatki o kontih in seznam knjižb
V tabeli je seznam knjižb. Označite knjižbe za katere želite pripraviti plačilna navodila ali katere želite izvoziti v CSV dokument.

Vsi zneski so v EUR

Konto - Naziv konta / Opis knjižbe	Breme	Dobro	Datum zapadlosti	Breme obresti	Saldo
85 - Letni poračun dohodnine	-337,87	0,00			-337,87
85 - Odločba o odmeri dohodnine IID24 03 060184	-337,87	0,00	01.05.2025		

Označi vse zapadle knjižbe Označi vse knjižbe Počisti trenutno izbiro

ePlačilo **Plačaj z UPN** Izvoz v CSV

Vir: FURS (brez datuma b).

Od januarja 2025 je zavezancem na razpolago možnost, da lahko na vpogledu eKartica s preplačili zahtevajo izravnavo evidentiranih obveznosti (zapadlih ali nezapadlih) oziroma zahtevajo vračilo. Poleg vpogleda eKartica je zavezancem na razpolago tudi na vpogled eKarticaO, ki prikazuje izključno odprte in zapadle obveznosti – torej dolg. Poleg omenjenih vpogledov pa je za celotno knjigovodsko stanje zavezanca treba spremljati tudi eKarticoC, ki prikazuje nedavčno poslovanje zavezanca – torej carinsko poslovanje, obveznosti iz naslova okoljskih dajatev in trošarin do vključno 10. 6. 2021 ter ostale denarne nedavčne obveznosti, ki jih je FURS (2022b) prejel v izterjavo.

3 DIGITALIZACIJA PLAČEVANJA IN NJENI EKONOMSKI UČINKI

3.1 Plačilne metode, ki jih omogoča FURS

V preteklih obdobjih so na posameznih finančnih uradih poleg vložišč delovale tudi blagajne, kjer so davčni zavezanci svoje obveznosti lahko plačali tudi z gotovino, vendar to ni trenutno veljavna praksa. Tako zavezanci obveznih dajatev ne morejo plačati neposredno pri davčnem organu. Kljub temu, da FURS posluje negotovinsko, zavezancem ostaja možnost, da UPN z gotovino plačajo pri ponudnikih plačilnih storitev (npr. na banki ali pošti). V naslednjih podpoglavjih so opisani trenutno mogoči načini plačil ter tudi pridobitev UPN naloga, ki ga zavezanec lahko plača pri ponudniku plačilnih storitev.

3.1.1 Plačilo z nakazilom

Plačilo z nakazilom je denarno v smislu Zakona o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (ZPlaSSIED), Ur. l. RS, št. 7/18, 9/18 – popr. in 102/20. Denarno nakazilo je v 10. členu omenjenega zakona opredeljeno kot plačilna storitev, pri kateri ponudnik plačilnih storitev prejme plačnikova denarna sredstva, ne da bi odprl plačilni račun za plačnika ali prejemnika plačila, izključno z namenom, da se enak znesek denarnih sredstev da na razpolago prejemniku plačila ali se prenese prejemnikovemu ponudniku plačilnih storitev, ki da sredstva na razpolago prejemniku plačila ali jih prenese na prejemnikov plačilni račun.

Račun in referenca za izvedbo plačila obveznih dajatev, ki so odmerjene z odločbo, sklepom ali drugim aktom, sta določena v le-teh. V primerih, ko je obvezna dajatev izračunana z obračunom davka, pa se plača na račun in z referenco, ki sta določena v seznamu računov in referenc za plačilo obveznih dajatev. Omenjeni seznam je objavljen na spletni strani FURS-a.

Zgoraj omenjena TRR in referenca sta bistvenega pomena za pravilno evidentiranje plačil. Pravilna referenca omogoča prepoznavo plačila, pomembna je tudi pri usklajevanju evidenc ter v postopku knjiženja prejetih plačil. Plačila, izvedena s slovenskega računa, se lahko izvedejo z referenco na izbrano dajatev, referenco na več vrst dajatev (v nadaljevanju splošno referenco) in referenco na izvršilni naslov.

Referenca na izbrano dajatev pri prostovoljnem plačilu omogoča izbiro točno določene obveznosti ne glede na morebitne starejše obveznosti iz drugih naslovov. Plačilo z referenco na izbrano dajatev bo izravnilo tako zapadle kot nezapadle obveznosti znotraj izbrane vrste dajatve, morebitno preplačilo pa se bo knjižilo na konto izbrane dajatve in bo ob knjiženju naslednje terjatve le-to avtomatično izravnilo. Pomanjkljivost tovrstnih plačil je, da je v primeru plačil za več vrst davka treba za vsako vrsto davka izpolniti poseben oziroma

samostojen plačilni nalog. Primer takšne reference je SI19 DŠ-40002, kjer oznaka DŠ predstavlja davčno številko zavezanca, šifra dajatve 40002 pa določa obveznost iz naslova akontacije dohodnine.

Splošna referenca omogoča poravnavo več vrst dajatev, ki pripadajo isti javnofinančni blagajni; te prepoznamo po istem TRR. Plačilo s splošno referenco izravna izključno zapadle obveznosti znotraj izbranega PDP. Izravnavo je kronološka, kar pomeni, da so se prednostno zapirajo terjatve, ki so v plačilo prej dospele. V primeru morebitnega preplačila (zavezanec plača viši znesek kot izkazuje obveznosti) oziroma plačila še nezapadlih terjatev se plačilo evidentira na konto nerazporejenih plačil in terjatve izravna šele ob zapadlosti.

Splošna referenca je vedno v obliki SI19 DŠ-99996, kjer DŠ predstavlja davčno številko zavezanca. Z določitvijo TRR pa zavezanci določijo javnofinančno blagajno, za katero se plačilo izvede.

Referenca na izvršilni naslov pa je možna zgolj v primerih, ko zavezanec prejme odločbo, sklep ali drugi akt davčnega organa, v katerem je ta določena. Ta referenca omogoča direktno zapiranje, kar pomeni, da je izravnavana obveznost, ki je navedena v pravnem aktu (ne glede na zapadlost).

Referenca na izvršilni naslov je v obliki SI21 DŠ-P2, pri čemer je DŠ ponovno oznaka za davčno številko zavezanca, P2 pa je šifra za obveznost, določeno v pravnem aktu. Ta šifra je vsakokrat unikatno določena in je sestavljena iz 10–12 števk.

Če pa je plačilo s tujega računa, pa je treba uporabiti tako imenovano nestrukturirano referenco. To pomeni, da mora zavezanec določiti predpono SI, model in referenco brez presledkov. Prav tako določeni tuji ponudniki ne omogočajo polja referenca, zato mora zavezanec te podatke vnesti v polje namen. Primer takšne reference bi bil: SI19DŠ-40002 ali SI21-P2.

3.1.2 Negotovinsko plačilo pri Upravi Republike Slovenije za javna plačila

Uprava Republike Slovenije za javna plačila (v nadaljevanju UJP) na negotovinski plačilnih mestih (le-teh je trenutno 12) omogoča plačevanje obveznih dajatev tako za fizične kot za pravne osebe. Na negotovinskih mestih se lahko plačajo izključno obvezne dajatve do države (tudi ZPIZ in ZZS) ali občine; ostale obveznosti do pravnih oseb ali proračunskih uporabnikov (npr. oskrbnine v javnih zavodih, komunala, RTV prispevek) pa ne.

Zavezanci lahko svoje obveznosti poravnajo s plačilnimi karticami Mastercard, Maestro, Visa, Karanta, Diners Club) ali mobilno denarnico, ki podpira plačevanje s plačilno kartico brez stroškov plačilnih storitev, ki bi jih imeli pri plačevanju preko spletnih bank ali na poštah oziroma bančnih okencih (Gliha in Kocjančič, 2018). Za plačilo potrebujejo zavezanci poleg zgoraj navedenega plačilnega sredstva tudi izpolnjen univerzalni plačilni

nalog (v nadaljevanju UPN). Združenje bank Slovenije ponuja brezplačen program, kjer zavezanci lahko izpolnijo in natisnejo UPN obrazec, še enostavneje pa zavezanci lahko izpolnjen UPN nalogo pridobijo na portalu eDavki, kar bo natančneje pojasnjeno v naslednjem podpoglavju.

3.1.3 Priprava UPN naloga s QR kodo

Registrirani uporabniki eDavkov imajo možnost, da si za vse neplačane obveznosti (izkazane na eKarticiO), pripravijo UPN s QR kodo. Če jim je bila obveznost odmerjena z odločbo, sklepom ali drugim pravnim aktom in so prijavljeni na eVročanje, pa lahko UPN kreirajo tudi na vpogledu pregled dokumenta.

Pridobivanje UPN naloga ne zahteva nikakršnega izpolnjevanja, zavezanci zgolj izberejo, katere obveznosti želijo plačati, izbiro potrdijo in prejmejo PDF dokument, v katerem je izpolnjen plačilni nalog. UPN, pripravljen v eDavkih, bo v primeru plačila z zamudo vključeval tudi zamudne obresti. Primer takšnega UPN je prikazan na sliki 5.

Slika 5: Primer izpolnjenega UPN

The image shows a screenshot of the 'UPN QR - potrdilo' form. It is a two-column layout. The left column contains the payer's information: 'IME IN PRIIMEK ali NAZIV, ULICA, HIŠNA ŠTEVILKA IN KRAJ', 'Plačilo akontacije dohodnine in prispevkov', 'EUR 76,93', 'IBAN in referenčni številki', 'SI56011008881000030', 'BSLJSI2X', 'SI19 vaša davčna številka-99996', and 'PDP-PRORAČUN DRŽAVE, GREGORČIČEVA UL. 20, 1000 LJ.'. The right column contains the recipient's information: 'IME IN PRIIMEK ali NAZIV, ULICA IN HIŠNA ŠTEVILKA, POŠTNA ŠTEVILKA IN KRAJ', 'Znesek EUR 76,93', 'Datum plačila 10.3.2020', 'Koda namena TAXIS', 'Namerni plačila PLAČILO AKONTACIJE DOHODNINE IN PRISPEVKOV', 'IBAN posjemnika SI56011008881000030', 'Referenčni posjemnika SI19', 'vaša davčna številka-99996', 'IME, ULICA IN KRAJ posjemnika PDP-PRORAČUN DRŽAVE, GREGORČIČEVA ULICA 20, 1000 LJUBLJANA', and a QR code labeled 'UPN QR'. There are also fields for 'Potpis plačnika in vrednostni žig'.

Vir: FURS (brez datuma c).

V primeru plačil več obveznosti bodo plačilni nalogi kreirani na podlagi PDP, kar pomeni, da bodo vse obveznosti znotraj istega PDP združene in bo zavezanec plačal zgolj en UPN, na katerem bo navedena splošna referenca. Kljub temu pa bo zavezanec prejel več UPN, če bo hkrati izbral plačilo obveznosti, ki niso prihodek istega PDP.

3.1.4 Spletno plačilo iz eDavkov

Sistem spletnih plačil je sistem, ki omogoča, da se s plačilnimi in kreditnimi karticami ali prek sistema spletnega bančništva in sistema mobilne telefonije ali z drugimi plačilnimi sredstvi, prek spletnih portalov plačujejo e-storitve proračunskih uporabnikov (Pravilnik o načinu izvajanja nalog podpore za spletno plačevanje storitev proračunskih uporabnikov in zunanjih ponudnikov prek sistema spletnih plačil, ki ga upravlja Uprava Republike Slovenije za javna plačila, Ur. l. RS, št. 29/17).

FURS za izpolnjevanje obveznosti v okviru eDavkov zagotavlja možnost plačevanja s sistemom spletnih plačil, ki ga upravlja UJP. Najprej je bilo zavezancem zagotovljeno, da se z uporabo sistema eDavki izvede plačilo prek sistema spletnega bančništva (v ta sistem sta bili vključeni spletni banki: Abanet – današnja spletna banka: Bank@Net in NLB Klik). Od 4. 1. 2024 NLB Klik ni več vključen v sistem spletnih plačil Uprave Republike Slovenije, kar pomeni, da iz eDavkov ni več mogoče izvesti plačila preko te spletne banke. Glede na dejstvo, da je bilo v letu 2023 na mesečni ravni v povprečju 467 000 EUR davka, plačanega s spletnim plačilom NLB Klik, je ukinitve te možnosti terjala nadaljnji razvoj, zato je 16. 1. 2023 bilo zavezancem omogočeno spletno plačilo s Flikom. Nadaljnji razvoj pa je 27. 3. 2024 omogočil plačila še preko drugih plačilnih servisov, ki so vključeni v sistem spletnih plačil UJP. Ti plačilni servisi so:

- TELEKOM SLOVENIJE, d. d., za mobilno plačevanje prek VALÚ Moneta;
- MBILLS, d. o. o., za mobilno plačevanje prek mBills;
- NLB, d. d., za plačevanje s plačilnimi karticami Maestro, Mastercard in Visa;
- ERSTE CARD, d. o. o., za plačevanje s plačilno kartico Diners Club.

Osnovna značilnost spletnih plačil je možnost zavezancev, da z enim plačilnim nalogom plačajo vse izbrane obveznosti za davek, ki so evidentirane na knjigovodski kartici, do katere dostopajo preko spletnega portala eDavki ali mobilne aplikacije eDavki (FURS, brez datuma g). Izbranemu ponudniku plačilnih storitev je v spletno banko posredovan plačilni nalog, ki vsebuje vse podatke, potrebne za izvršitev plačila, kar pomeni, da zavezancu tega ni treba pripravljati. V znesek za plačilo je vključen tudi znesek zamudnih obresti do dne plačila, če so obveznosti za plačilo izbrane iz knjigovodske kartice eDavki.

3.1.5 E-račun

E-račun je plačilna metoda, ki omogoča izmenjavo računa v strukturirani elektronski obliki, kar omogoča avtomatizacijo procesov. Namreč e-račun omogoča, da se z enim plačilom, plačajo obvezne dajatve, obračunane z različnimi obračuni davka, ki so oddani v istem dnevu, zapadejo v plačilo istočasno in so prihodek različnih blagajn javnega financiranja (npr. prispevki za socialno varnost) (FURS, brez datuma d).

Davčni zavezanci se lahko prijavijo na prejem e-računa v spletno banko, na bizBox platformo, v mobilni aplikaciji mBills ali v portalu eDavki, če želijo e-račun prejemati na elektronski naslov. E-račun, ki ga zavezanci prejmejo, je že izpolnjen z vsemi podatki, ki so potrebni za plačilo, zato davčnim zavezancem ni treba ničesar vpisovati ali spreminjati, ampak le-tega samo potrdijo oziroma če ga prejema na elektronsko sporočilo, plačajo. E-račun zavezanci prejmejo tako v xml kot pdf obliki, zato v primeru prejema na elektronsko sporočilo lahko samo skenirajo QR kodo, s katero je e-račun opremljen, in plačilo izvedejo na tak način ali pa e-račun uvozijo v svoj računovodski program.

FURS trenutno omogoča omejen nabor obveznih dajatev, ki se lahko plačajo z e-računom. Tako je trenutno mogoče plačati obveznosti, določene z obračunom prispevkov za socialno varnost, ki so oddani v tekočem mesecu, obveznosti iz naslova akontacije dohodnine in dohodnine od opravljanja dejavnost ter obveznosti, določene z obračunom davčnega odtegljaja (obveznosti, ki izhajajo iz REK-O obrazcev).

E-račun je pripravljen na podlagi predloženega obračuna davka in vključuje informacijo, koliko dajatev pripada posamezni blagajni javnega financiranja. Torej, če povzamemo, gre za plačilo več obveznih dajatev z enim plačilom, kar povzroča tako manj administrativnega bremena, nižje stroške kot odpravo napak pri izvedbi plačila.

3.1.6 SEPA direktna obremenitev

Direktna obremenitev je v 9. členu ZPlaSSIED opredeljena kot plačilna storitev, pri kateri prejemnik plačila na podlagi plačnikovega soglasja odredi plačilno transakcijo za obremenitev plačnikovega plačilnega računa. Splošni pogoji plačevanja obveznih dajatev s SEPA direktno obremenitvijo (FURS, 2023) instrument SDD opredeljujejo kot plačilno transakcijo za poravnavo enkratnih ali ponavljajočih obveznosti v evrih na območju SEPA, pri kateri za obremenitev plačilnega računa plačnika plačilni nalog za SDD določi prejemnik plačila na podlagi plačnikovega soglasja.

Zavezanci, ki imajo veljavno soglasje, lahko izključno obveznosti, določene z informativnim izračunom, plačajo s SDD. ZPlaSSIED opredeljuje, da lahko plačnik soglasje za izvršitev plačilne transakcije z direktno obremenitvijo odda pri prejemniku plačila, prejemnikovemu ponudniku plačilnih storitev ali svojemu ponudniku plačilnih storitev.

Soglasje za direktno obremenitev obveznosti iz naslova letnega poročuna dohodnine se lahko odda kadarkoli. Odda se preko portala eDavki, kjer je dostopen obrazec Soglasje za SEPA direktno obremenitev (FURS, brez datuma e).

Plačilo s SEPA direktno obremenitvijo je poleg uporabe eDavkov pogojeno s prijavo na sistem elektronskega vročanja. Zavezanec 14 dni pred datumom izvršitve plačilnega prejme v eDavke o nameravani bremenitvi. Plačilni nalog je banki zavezanca posredovan 2 delovna dni pred potekom roka, razen če poteče soglasje ali če zavezanec na eDavkih vloži ugovor na plačilni nalog, kar ima možnost storiti do pet delovnih dni pred izvršitvijo naloga. Prav tako nalog ni pripravljen v primeru, če ima zavezanec iz iste vrste davka zapadle neplačane obveznosti (FURS, brez datuma e).

3.1.7 Primerjava plačilnih metod v RS z drugimi državami

Iz opisanih plačilnih metod je mogoče zaključiti, da imajo davčni zavezanci pri plačevanju svojih obveznosti velik nabor možnosti, kako plačilo izvesti. Primerjava z drugimi državami

pa bo pokazala, ali gre za ustaljene prakse davčnih uprav ali pa posebnost slovenskega davčnega organa.

Glede na to, da je Slovenija članica EU, bo v nadaljevanju izvedena primerjava s sedmimi EU članicami, ki so izbrane na način, da so med seboj čim bolj raznolike. Poleg geografske lege in velikosti so razlike tudi v času pridružitve EU – tako je med njimi ustanovna članica – Francija (ki je bila leta 1957 podpisnica Rimskih pogodb, s katerimi je bila ustanovljena Evropska gospodarska skupnost – predhodnica današnje EU) kot tudi zadnja pridružena članica – Hrvaška.

Prav tako se med seboj močno razlikujejo po kazalniku gospodarske aktivnosti – bruto domačem proizvodu (v nadaljevanju BDP). Glede na podatke Eurostat (2024) za leto 2023 je BDP Slovenije na prebivalca dosegel 91 % povprečja EU (povprečje BDP v EU je znašalo 37 600 evrov na osebo), medtem ko so ostale države članice dosegle naslednje odstotke glede na povprečje EU: Avstrija 120, Češka 90, Finska 105, Francija 101, Hrvaška 76, Irska 213 in Portugalska 81. Torej govorimo o naboru držav, ki so med seboj tudi različno gospodarsko razvite.

Za te države je v tabeli 1 predstavljeno, na kakšen način omogočajo plačilo obveznih dajatev. Pri tem je treba pojasniti, da je v tabeli z DA označeno, če država omogoča plačilo katerekoli obvezne dajatve z omenjeno plačilno metodo in ne zgolj v primeru, če je na določen način možno plačilo vseh obveznih dajatev.

Tabela 1: Plačilne metode v izbranih državah EU

Država	Nakazilo	Gotovina	Spletno plačilo	E-račun	SEPA, D. D.
Slovenija	Da	Ne	Da	Da	Da
Avstrija	Da	Da	Da	Ne	Da
Češka	Da	Da	Da	Ne	Ne
Finska	Da	Da	Da	Da	Da
Francija	Da	Ne	Da	Ne	Da
Hrvaška	Da	Da	Da	Ne	Ne
Irska	Da	Ne	Da	Ne	Da
Portugalska	Da	Da	Da	Ne	Da

Vir: lastno delo.

Kot je že bilo predstavljeno v enem izmed prejšnjih poglavij, je Slovenija ena izmed držav, ki ne omogočajo gotovinskega plačila neposredno na davčnih uradih oziroma na točkah, ki so organizirane v ta namen. Med primerjanimi državami poleg Slovenije takšnih plačil ne omogočata Francija in Irska, medtem ko je v vseh ostalih primerjanih državah plačilo z gotovino neposredno pri davčnem organu možno. Pri tovrstnih plačilih pa je mogoče zaznati določene omejitve poleg delovnega časa (ki je prisoten v vseh državah, ki omogočajo gotovinska plačila neposredno pri davčnem organu) tudi druge omejitve. Tako na Finskem

davčni zavezanec, ki plačuje s kovanci, lahko v posameznem plačilu uporabi največ 50 kovancev naenkrat.

Izbira plačilne metode je v Sloveniji stvar davčnega zavezanca oziroma plačnika, kar pomeni, da je uporaba spletnih plačil, e-računa ali SDD, prostovoljne narave, kar ni samoumevno. Tako je v zakonsko določenih primerih v Franciji obvezna uporaba SDD za plačilo odtegljaja dohodnine pri viru.

Izbira plačilne metode pa je pogojena tudi s tem, kaj posamična davčna administracija omogoča. Tako zavezanec na Portugalskem lahko plača vse obveznosti s SDD, medtem ko je v Avstriji to omejeno na dohodnino ter davek od dobička pravnih oseb. V Franciji v ta nabor sodijo: odtegljaj dohodnine, davki na premoženje, stanovanjski davek na druge nepremičnine in davki na prazna stanovanja, davek na premoženje iz nepremičnin in davek na opuščena poslovna zemljišča. V Sloveniji se lahko prek sistema SEPA plačajo izključno obveznosti določene z informativnim izračunom.

Podobno velja za uporabo e-računa. Poleg Slovenije e-račune izdaja samo še finski davčni organ, v ostalih državah takšno plačilo ni mogoče. Preseneča podatek za Italijo, saj je bila ena izmed prvih držav, ki je uvedla obvezno izdajo e-računov za poslovne subjekte, hkrati pa njihova davčna organizacija ne omogoča tovrstne izdaje.

3.2 OPREDELITEV EKONOMSKIH UČINKOV PLAČEVANJA

3.2.1 Učinkovitost

Kot prvo bomo v nadaljevanju izvedli analizo učinkovitosti. Učinkovitost opredeljujemo kot razmerje med doseženimi rezultati in stroški ter največkrat odraža raven doseganja zastavljenih ciljev.

V nadaljevanju magistrskega dela se bomo ukvarjali z ekonomsko učinkovitostjo. Pri tem nas bo zanimalo, kakšni stroški so potrebni za 100 EUR pobranih obveznih dajatev. Pri tem bomo analizo pripravili na presečni leti, in sicer pred in po uvedbi sodobnih plačilnih metod. Analiza bo zajemala tako ekonomsko učinkovitost za zavezanca kot tudi za FURS.

3.2.2 Uspešnost

Pogosto je z uspešnostjo mišljeno izvajanje pravih stvari oziroma doseganja ciljev. Glede na to, da je kot primarna vloga FURS navedeno pobiranje davkov, prispevkov za socialno varnost, carin, trošarin in drugih dajatev, nas bo v analizi magistrskega dela zanimalo, kakšna je uspešnost FURS pri navedeni nalogi. V ta namen bomo analizo razdelili na dva dela, saj vsak davčni organ stremi k temu, da bi bile obvezne dajatve plačane prostovoljno s strani zavezancev ter v predvidenem roku. Zato bomo v nadaljevanju pri uspešnosti analizirali

prostovoljnost in pravočasnost izvedenih plačil oziroma gledano s strani FURS, pobranih obveznih dajatev.

Prostovoljnost bomo definirali kot dejanja, ki so bila izvedena s strani davčnih zavezancev ne da bi bilo treba uvesti postopek izterjave. Torej bomo kot prostovoljna plačila obravnavali tudi plačila, ki so bila izvedena na podlagi opomina, saj le-ta ni zakonsko obvezujoč in kot takšen ne predstavlja začetka davčne izvršbe in je za zavezance izključno informativne narave.

Pravočasno izvedeno plačilo bomo definirali kot plačilo, ki je bilo izvedeno do vključno dne neto zapadlosti obvezne dajatve. Torej, pravočasno plačane obveznosti so vse obveznosti, ki so jih zavezanci plačali do zakonsko ali z drugim pravnim aktom določenega roka.

3.2.3 Transparentnost

Koivisto (2016) kot transparentno stvar opredeljuje tisto, do katere imamo povsem neposreden dostop brez kakršnegakoli posredništva. Transparentnost torej označuje vidnost stvari. Le-to vidnost pa nam ob pogoju naše želje po transparentnosti omogoča informacijska tehnologija.

Torej, če govorimo o tem, da sodobne plačilne metode pripomorejo k transparentnosti, bomo analizirali, koliko podatkov pri izvedbi plačil s sodobnimi plačilnimi metodami lahko vidi zavezanec na eni strani ter FURS na drugi. Torej bo treba preveriti, ali ima zavezanec vpogled v status transakcije, kakšen je čas obdelave ter kdaj je denarni tok dejansko izveden.

4 ANALIZA UČINKOV UVEDBE DIGITALNIH PLAČILNIH METOD

FURS je pomen razvoja in digitalizacije plačilnih metod prepoznal že več kot 5 let nazaj, ko so bila mogoča izključno plačila UPN nalogov bodisi pri ponudnikih plačilnih storitev bodisi v spletnih bankah. Leta 2018 je bil uveden e-račun, sicer z manjšim naborom terjatev, ki jih je bilo mogoče plačati. Prav tako je bilo omogočeno zgolj pošiljanje e-računov v spletne banke, pošiljanje preko ponudnikov elektronskih poti ter na elektronske naslove je bilo omogočeno v prihodnjih letih. Leta 2020 so bila uvedena spletna plačila, ki pa jih je bilo mogoče izvršiti zgolj iz spletnih bank. V letu 2023 se je nato omogočilo tudi plačevanje s SDD. Bistveno povečanje nabora plačilnih metod pa je bilo omogočeno leta 2024, ko je med spletna plačila bilo dodano plačevanje s Flikom, s karticami ter z mobilno telefonijo.

V spodnji analizi bodo upoštevni učinki vseh navedenih plačilnih metod. Torej primerjali bomo učinke pred uvedbo ter po uvedbi vseh sodobnih plačilnih metod.

4.1 Prikaz stroškov poslovanja FURS pred in po uvedbi digitalnih plačilnih metod

Poslovanje davčnih zavezancev spremljajo administrativni in drugi stroški, ki obremenjujejo tako pravne kot fizične osebe. Tudi izvajanje nalog pobiranja obveznih dajatev, ki jih opravlja FURS, povzroča določene stroške.

Med drugim, z namenom znižanja zgoraj omenjenih stroškov, je bila odločitev FURS uvedba sodobnih oziroma digitalnih plačilnih metod. Za realno predstavitev uspešnosti omenjenih projektov je treba v prvem koraku predstaviti stroške, ki jih je pri svojem delu imel FURS pred uvedbo sodobnih plačilnih metod.

Glede na to, da so se digitalne plačilne metode začele uvajati v poslovanje FURS v letu 2018, bomo leto 2017 vzeli kot referenčno za oceno stroškov pred uvedbo le-teh. Kot relevanten bomo upoštevali prikaz stroška na določen znesek pobranih obveznih dajatev. V ta namen bomo prikazali strošek poslovanja FURS na pobranih 100 EUR. Za izračun je bilo treba postaviti kazalnik, ki ga predstavljamo v nadaljevanju.

$$K = \frac{\text{dosežena realizacija proračuna FURS (brez donacij upravičencev po ZDoh)}}{\text{dosežena realizacija JFP}} * 100 \quad (1)$$

Po enačbi (1) bomo izračunali in prikazali stroške, ki so pri poslovanju FURS nastajali od leta 2016 dalje. Omenjeni stroški nam bodo služili kot primerjalna vrednost glede na vrednosti, ki bodo izračunane za leta po uvedbi digitalnih plačilnih metod. V tabeli 2 je prikazan izračun stroškov poslovanja FURS na pobranih 100 EUR od leta 2016 do vključno 2024.

Tabela 2: Stroški poslovanja FURS na pobranih 100 EUR

Leto	Dosežena realizacija proračuna FURS (brez donacij upravičencev po ZDoh) [EUR]	Dosežena realizacija JFP [EUR]	Kazalnik (K) [EUR]
2016	128.512.373	14.603.678.755	0,88
2017	136.716.315	15.535.944.909	0,88
2018	134.570.346	16.613.623.060	0,81
2019	145.852.281	17.572.564.063	0,83
2020	151.349.716	16.274.163.067	0,93
2021	157.567.082	19.215.497.864	0,82
2022	159.974.005	21.049.211.315	0,76
2023	175.616.845	22.514.980.147	0,78
2024	183.382.131	25.120.839.871	0,73

Vir: FURS (2025b).

Iz tabele 2 je razviden strošek poslovanja FURS pred letom 2018, ki znaša v povprečju 0,88 EUR na 100 EUR pobranih obveznih dajatev. V naslednjem obdobju, torej v letih 2018 in

2019, se zgoraj omenjeni strošek bistveno zniža in v povprečju znaša 0,82 EUR na 100 EUR pobranih obveznih dajatev.

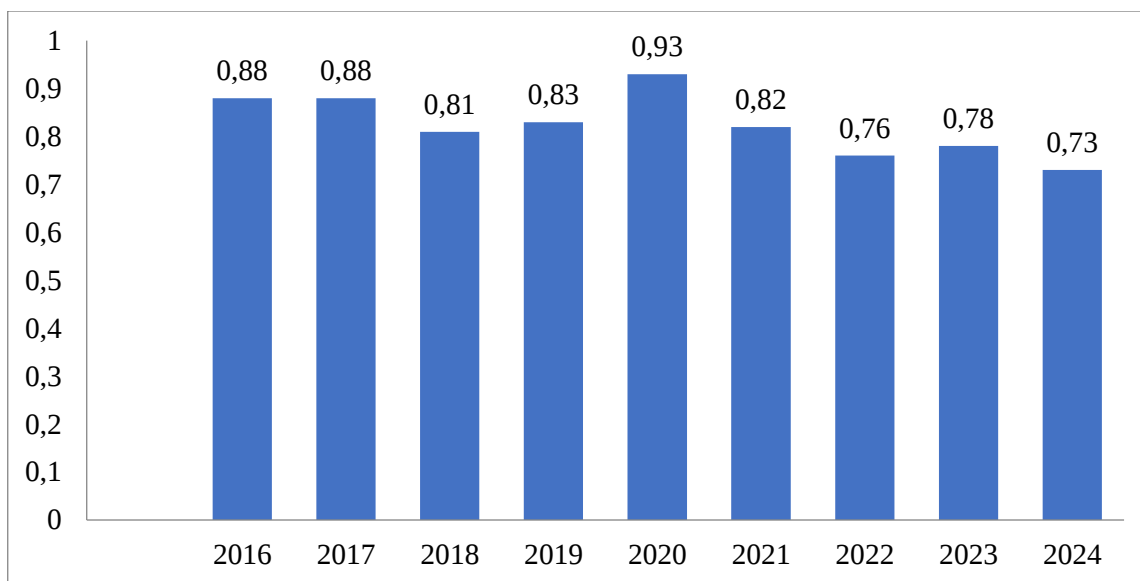
Sledi leto 2020, ki je znano po pandemiji koronavirusne bolezni 2019 (angl. coronavirus disease 2019, v nadaljevanju COVID-19) krizi in posledično ukrepi, povezanimi z varovanjem zdravja, kar je ta strošek povečalo. Bistveni del povečanja pa izhaja iz zmanjšane dosežene realizacije JFP-jev, ki je posledica tako upočasnjene gospodarske rasti kot interventnih ukrepov, kot so odlogi plačil in oprostitve plačila prispevkov za delavce na čakanju in podobnih ukrepov. Zaradi navedenega se je višina kazalnika povečala celo nad primerjalnima letoma (2016 in 2017) in znaša 0,93 EUR na 100 EUR pobranih obveznih dajatev.

Sledita leti 2021 in 2022, ko je iz podatkov razviden ponovni padec stroška, ki v povprečju znaša 0,79 EUR na 100 EUR pobranih obveznih dajatev. V tem obdobju FURS beleži najboljši rezultat oziroma bistveno znižanje stroška, ki je bil prvič pod mejo 0,8 EUR.

V letu 2023 se beleži rast glede na preteklo leto, in sicer za 0,02 EUR. Zvišanje je moč pojasniti z naravnimi nesrečami oziroma poplavami, zaradi katerih so nastali stroški, povezani z implementacijo različnih interventnih ukrepov, ki pa se niso odrazili v pobranih JFP-jih.

Zadnje leto v preglednici 2024 pokaže najboljši rezultat v opazovanem obdobju, ko se je strošek na pobranih 100 EUR obveznih dajatev znižal na 0,73 EUR. Iz celotne analize zgoraj je razvidno, da je razviden pozitiven trend, ki se odraža v zniževanju stroškov delovanja FURS, kar je tudi prikazano na sliki 6.

Slika 6: Stroški FURS na pobranih 100 EUR

Vir: FURS (2025a).

Za pravilno tolmačenje rezultatov pa je treba upoštevati dejstvo, da na izboljšanje rezultata oziroma znižanje stroška v kazalniku ne vplivajo zgolj zgoraj omenjene digitalne plačilne metode, ampak tudi izvedba plačil z UPN nalogom s QR kodo, ki zagotavlja pravilno posredovanje podatkov ter posledično avtomatiziran proces knjiženja. Vse navedeno vpliva na zmanjšanje napak, ki bi povzročale dodatno delo pri odpravljanju le-teh. Prav tako na znižanje stroška vplivajo ostali postopki optimizacije delovnih procesov kot tudi razvoj informacijske podpore na ostalih področjih poslovanja (ne zgolj izvedbe plačil).

4.2 Prikaz stroškov zavezancev pred in po uvedbi digitalnih plačilnih metod

Za prikaz stroškov zavezancev pri izvedbi plačil obveznih dajatev so relevantni podatki o številu plačil z UPN in številu plačil, izvedenih z digitalnimi plačilnimi metodami. To je groba delitev plačil, natančnejši opis plačil bomo prikazali v nadaljevanju:

- Plačila, izvedena na podlagi UPN pri ponudnikih plačilnih storitev;
- Plačila, izvedena na podlagi UPN, ki ga zavezanec vnese v spletno banko;
- Plačila, izvedena na podlagi e-računa;
- Spletna plačila;
- Plačila, izvedena s SDD.

4.2.1 Plačila, izvedena na podlagi UPN, pri ponudnikih plačilnih storitev

Začeli bomo z analizo stroška pri vplačilih UPN pri ponudnikih plačilnih storitev v letu 2017. Ta strošek je sestavljen iz stroška časa plačnika ter stroška provizije ponudnika plačilnih storitev.

Za plačilo določenega UPN ali več njih je treba upoštevati čas, porabljen za odhod in izvedbo plačila. Ta čas je odvisen od oddaljenosti plačilnega mesta za povprečnega uporabnika, vendar je treba zadevo nekoliko poenostaviti in predstaviti na spodaj prikazan način:

- Pot do plačilnega mesta ocenjujemo na 5–10 min.
- Čakanje v vrsti ocenjujemo ocenjujem 2–7 min.
- Izvedbo plačila ocenjujemo 2–7 min.
- Povratek ocenjujemo na 5–10 min.

Skupni čas ocenjujemo v razponu od 14 do 34 min. Povprečje teh vrednosti znaša 24 min. Glede na to, da davčni zavezanci običajno ne plačajo zgolj ene obvezne dajatve hkrati, je treba upoštevati podatek, da je vsak zavezanec v povprečju plačal 3 UPN. Zaradi tega bomo povprečni čas delili s 3 in za izračun uporabili čas 8 min.

UPN naloge plačujejo fizične osebe in zaposleni pri pravnih osebah, saj gre za nezahtevno delovno nalogo, zato ocenjujemo vrednost ure na 8 EUR. To je osnova, ki nam bo služila za izračun stroška vseh plačil UPN nalogov, ki so bili plačani enem letu.

Za celovit izračun stroška plačevanja UPN nalogov je treba dodati še strošek provizije za posamezen nalog. Ta strošek je odvisen od plačilnega mesta in pogojev, ki so jih stranke pridobile pri sklenitvi paketnih aranžmajev s posameznim ponudnikom plačilnih storitev. Za potrebe izračuna stroškov bomo uporabili vrednosti provizije, ki jih je v svojih publikacijah navedla Banka Slovenije (2024). Pri tem je treba upoštevati dejstvo, da je ločeno objavljena povprečna višina provizije za fizične ter poslovne subjekte. Za relevanten izračun smo te podatke združili in izračunali ponderirano vrednost provizije za plačilo posameznega UPN naloga. Tudi vse nadaljnje vrednosti provizij so analogno izračunane in uporabljene pri izračunu stroškov. Po izračunu je vrednost provizije za leto 2017 pri plačilu na plačilnem mestu znašala 1,70 EUR.

Za izračun stroška plačil preko UPN je treba prikazati tudi podatek o številu UPN, izvedenih pri ponudnikih plačilnih storitev, za obdobje pred uvedbo plačilnih metod. Na FURS beležijo podatke samo o skupnem številu plačil, vendar ti podatki niso razdeljeni na skupino, ki plačuje UPN naloge na plačilnih mestih in skupino plačil, izvedenih preko spletnih bank. Zato je treba te podatke izračunati iz podatkov Banke Slovenije, ki za vsa izvedena plačila prikazuje razdelitev na plačila, izvedena na plačilnih mestih, in tista, izvedena v spletnih bankah.

Po podatkih Banke Slovenije za leto 2017 je bilo skupno število vseh izvedenih plačil, ki zajema UPN, plačane pri ponudniku plačilnih storitev, in spletne UPN naloge 154 927 981. Za potrebe izračuna moramo še pridobiti število plačil, ki jih je pobral FURS, zato bomo v enačbi (2) po izračunali razmerje med spletnimi plačili in plačili, izvedenimi na plačilnih mestih.

$$\text{UPN – plačilno mesto} = \frac{\text{št. UPN plačilna mesta}}{\text{vsa plačila}} * 100 = \frac{30.336.672}{154.927.981} * 100 = 19,58 \% \quad (2)$$

Logično sklepamo, da je preostali del plačil v odstotku 80,42 bil plačan z UPN, oddanimi v spletnih bankah. Iz izračunanega razmerja bomo analogno izračunali število plačil UPN, plačanih na plačilnih mestih, in plačil UPN preko spletne banke. Pri tem dodatno pojasnjujemo, da se to število nanaša samo na plačila, ki so bila izvedena na račune, za katere je nadzornik FURS.

Po podatkih FURS je bilo na račune, katerih nadzornik je FURS, v letu 2017 izvedenih 13 286 768 plačil. Na podlagi tega podatka in zgoraj izračunanih odstotkov v enačbah (3) in (4) izračunamo število plačil.

$$\begin{aligned} \text{UPN – plačilno mesto} &= \text{vsa plačila} * 0,1958 = 13.286.768 * 0,1953 \\ &= 2.601.701 \end{aligned} \quad (3)$$

$$\text{UPN – splet} = 13.286.768 - 2.601.701 = 10.685.067 \quad (4)$$

Sedaj imamo vse potrebne podatke za izračun stroška vseh UPN, izvedenih na plačilnih mestih. Izračun je predstavljen v enačbi (5).

$$\begin{aligned}
 & \text{STROŠEK PLAČILA UPN} \\
 &= (\text{število UPN} * \text{čas} * \text{urna postavka v €}) + (\text{število UPN} \\
 & * \text{strošek provizije v €})
 \end{aligned}
 \tag{5}$$

$$\text{STROŠEK PLAČIL UPN 2017} = (2.601.701 * \frac{8}{60} * 8) + (2.601.701 * 1,70) = \mathbf{4.100.891,70 \text{ €}}$$

Na podoben način izvedemo analizo stroška pri plačilih UPN pri ponudnikih plačilnih storitev v letu 2024. Za relevanten izračun lahko uporabimo enačbo, ki smo jo pripravili za izračun v letu 2017, tako da je treba prevrednotiti strošek časa, ki ga za leto 2024 ocenjujemo na 12 EUR/uro.

Strošek provizije se je prav tako nekoliko povečal glede na podatke Banke Slovenije in naš nadaljnji izračun je v letu 2024 znašal 2,1 EUR. Dodatno je za izračun stroška plačil (enako kot pri izračunu za leto 2017) treba pridobiti podatek o številu plačanih UPN na plačilnih mestih, in številu plačil UPN v spletnih bankah.

Po podatkih Banke Slovenije za leto 2024 je bilo skupno število vseh izvedenih plačil, ki zajema UPN, plačane pri ponudniku plačilnih storitev, in spletne UPN naloge 194 779 331. Enako kot pri izračunu za leto 2017 moramo pridobiti še število plačil, ki jih je pobral FURS, zato bomo izračunali razmerje med spletnimi plačili in plačili, izvedenimi na plačilnih mestih. Izračun je predstavljen v spodnji enačbi (6).

$$\text{UPN – plačilno mesto} = \frac{\text{št. UPN plačilna mesta}}{\text{vsa plačila}} * 100 = \frac{6.001.910}{194.779.331} * 100 = 3,08 \% \tag{6}$$

Preostali del plačil z UPN v odstotku 96,92 bil plačan z UPN, oddanimi v spletnih bankah. Iz izračunanega razmerja bomo med vsemi plačili na podlagi UPN nalogov analogno izračunali število plačil UPN na plačilnih mestih, izvedenih na račune, katerih nadzornik je FURS. Po podatkih FURS je bilo število tovrstnih plačil v letu 2024 15 955 124. Torej, to je število vseh plačil v letu 2024; če želimo pridobiti število plačil na podlagi UPN, je treba izključiti plačila na podlagi e-računa, spletna plačila in plačila na podlagi SDD. Te podatke smo pridobili in jih uporabili v enačbi (7).

$$\begin{aligned}
 \text{Število plačil UPN} &= \text{št. vseh plačil} - \text{št. e – račun} - \text{št. spletna plačila} - \\
 &\text{št. SEPA D. D.} = 15.955.124 - 70.793 - 341.047 - 67 = 15.543.217
 \end{aligned}
 \tag{7}$$

Sedaj, ko imamo podatek o vseh plačilih na podlagi UPN ter odstotek plačil, izvedenih na plačilnem mestu, lahko izračunamo tudi število le-teh plačil. Izračun sledi v spodnjih enačbah (8 in 9).

$$\begin{aligned}
 \text{UPN – plačilno mesto} &= \text{št. plači UPN} * 0,0308 = 15.543.217 * 0,0308 \\
 &= 478.731
 \end{aligned}
 \tag{8}$$

$$\text{UPN} - \text{splet} = 15.543.217 - 478.731 = 15.064.486 \quad (9)$$

Podatka v zgornjih izračunih uporabimo v enačbi (10) za izračun dejanskega stroška plačil UPN na plačilnih mestih v letu 2024.

STROŠEK PLAČILA UPN

$$= (\text{število UPN} * \text{čas} * \text{urna postavka}) \text{ v } \text{€} + (\text{število UPN} * \text{strošek provizije v } \text{€}) \quad (10)$$

$$\text{STROŠEK PLAČILA UPN} = (478.731 * \frac{8}{60} * 12 \text{ €}) + (478.731 * 2,1 \text{ €}) = \\ \mathbf{1.771.304,70 \text{ €}}$$

4.2.2 Plačila, izvedena na podlagi UPN naloga, ki ga zavezanec vnese v spletno banko

V tem podpoglavju se bomo najprej lotili analize stroškov pri vplačilih UPN v spletnih bankah zavezancev v letu 2017. Analogno kot pri plačilih UPN, izvedenih pri ponudnikih plačilnih storitev, je tudi za UPN naloge, izvedene v spletnih bankah zavezancev, treba oceniti čas izvedbe plačila ter strošek provizije. Čas izvedbe plačila z UPN nalogom ocenjujemo na sledeči način:

- dostop do spletne banke na elektronskem mediju na 1–2 min,
- vnos podatkov v UPN in izvedba plačila 2–4 min.

Skupni čas ocenjujemo v razponu od 3 do 6 min. Povprečje teh vrednosti znaša 4,5 min. Glede na to, da tudi pri teh plačilih davčni zavezanci običajno ne plačajo zgolj ene obvezne dajatve, je treba upoštevati podatek, da vsak zavezanec v povprečju plača 3 UPN. Zaradi tega bomo za izračun uporabili čas 1,5 min.

Kot že omenjeno, UPN plačujejo fizične osebe in zaposleni pri pravnih osebah, kar je relativno nezahtevna naloga, zato ocenjujemo vrednost ure na 8 EUR. To je osnova, ki nam bo služila za izračun stroška vseh plačil UPN, ki so bili plačani letu 2017.

Za celovit izračun stroška plačevanja UPN je treba dodati še strošek provizije za posamezni UPN. Tudi pri teh plačilih je ta strošek odvisen od pogojev, ki so jih stranke pridobile pri sklenitvi paketnih aranžmajev s posamezno banko. Kot že zgoraj navajamo, je bil strošek provizije izračunan na podlagi podatkov Banke Slovenije in znaša 0,30 EUR.

Število plačil, izvedenih na podlagi UPN v spletnih bankah, je že izračunano v poglavju 3.2.1., zato v enačbi (11) izračunamo tudi strošek plačil.

$$\begin{aligned}
& \text{STROŠEK PLAČILA UPN} \\
& = (\text{število UPN} * \text{čas} * \text{urna postavka v €}) + (\text{število UPN} \\
& * \text{strošek provizije v €})
\end{aligned} \tag{11}$$

$$\begin{aligned}
\text{STROŠEK PLAČILA UPN v 2017} & = \left(10.685.067 * \frac{1,5}{60} * 8 \text{ €}\right) + \\
& (10.685.067 * 0,3 \text{ €}) = \mathbf{5.342.533,50 \text{ €}}
\end{aligned}$$

Enako kot za plačila UPN v spletnih bankah v letu 2017 izvedemo tudi analizo za leto 2024. Za merodajen izračun lahko uporabimo enačbo, ki smo jo pripravili za izračun v letu 2017, s tem, da je treba prevrednotiti strošek časa, ki ga za leto 2024 ocenjujemo na 12 EUR/uro. Strošek provizije se je prav tako nekoliko povečal in je za leto 2024 izračunan v vrednosti 0,40 EUR. Strošek plačil v letu 2024 je prikazan v enačbi (12).

$$\begin{aligned}
& \text{STROŠEK PLAČILA UPN} \\
& = (\text{število UPN} * \text{čas} * \text{urna postavka}) + (\text{število UPN} \\
& * \text{strošek provizije})
\end{aligned} \tag{12}$$

$$\begin{aligned}
\text{STROŠEK PLAČILA UPN v 2024} & = \left(15.064.486 * \frac{1,5}{60} * 12\right) + \\
& (15.064.486 * 0,40) = \mathbf{10.545.140 \text{ €}}
\end{aligned}$$

4.2.3 Plačila, izvedena na podlagi e-računa

Kot je že bilo v teoretičnem delu opisano, so plačila, izvedena na podlagi e-računa, poenostavitev za zavezanca tako s časovnega vidika kot z vidika bančnih provizij. Zavezanec namreč v spletno banko ali v platformo bizzBox ali mBills prejmejo predizpolnjen plačilni nalog, ki ga zgolj potrdijo. V primerih, če njihova banka omogoča dodajanje FURS kot zaupanja vrednega prejemnika (kar je mogoče pri polovici bank), pa tudi potrditev ni potrebna. Torej je z vidika časa zavezanca, ki plačuje z e-računom, treba upoštevati spodaj ocenjen čas:

- dostop do spletne banke na elektronskem mediju 1–2 min,
- potrditev e-računa 1 min.

Skupni čas torej ocenjujemo v razponu od 2 do 3 minut. Povprečje teh vrednosti znaša 2,5 min. Vendar glede na to, da pri polovici plačil potrditev e-računa ni potrebna in je razpon v teh primerih 1 do 2 minut, povprečje pa 1,5 minut, bomo za namen tega magistrskega dela uporabili čas 2 minut, ki je povprečje obeh zgoraj navedenih intervalov.

Enako kot v predhodnih poglavjih se za leto 2024 za strošek časa upošteva urna postavka v višini 12 EUR/uro. Kot je že nekajkrat omenjeno, se e-račun izda za več obveznih dajatev hkrati, največkrat je izdan za 5 dajatev hkrati, v povprečju pa za 4, kar pomeni, da zavezanca namesto 4 provizij bremeni strošek zgolj ene provizije. Strošek provizije pri plačilu z e-

računom je enak strošku provizije UPN naloga, ki ga zavezanec sam vnese v spletno banko, zato bomo enako kot v prejšnjem poglavju višino stroška določili na 0,40 EUR za en UPN.

Za boljše razumevanje je treba poudariti, da tak način plačevanja bistveno poceni plačilo obveznih dajatev za zavezanca. Glede na predstavljeno tovrstni način plačila poceni izvedbo v povprečju za 75 %. V letu 2017 e-račun še ni bil omogočen, zato v enačbi (13) sledi stroškovna analiza samo za leto 2024.

$$\begin{aligned} & \text{STROŠEK PLAČILA Z E – RAČUNA} \\ &= (\text{število plačil} * \text{čas} * \text{urna postavka}) + (\text{število plačil} \\ & * \text{strošek provizije}) \end{aligned} \quad (13)$$

$$\begin{aligned} \text{STROŠEK PLAČILA E – RAČUNA} &= (70.793 * \frac{2}{60} * 12) + (70.793 * \\ & 0,40) = \mathbf{56.634,40 \text{ €}} \end{aligned}$$

4.2.4 Spletna plačila

Spletna plačila, izvedena v eDavkih, se izvedejo na način, da zavezanec na eKartici izbere vse obvezne dajatve, ki jih želi plačati. Na podlagi njegove izbire se tvori en plačilni nalog za vse izbrane terjatve. Torej, zavezanec lahko z enim plačilnim nalogom plača tudi več kot 10 obveznih dajatev. Podatki, pridobljeni na FURS, pa kažejo, da se s posameznim plačilom v povprečju plačujejo 4 obvezne dajatve hkrati. Poleg tega je treba omeniti, da stroška provizije pri izvedbi spletnih plačil ni, saj le-ta bremeni upnika.

Torej je z vidika spletnih plačil edini strošek, ki bremeni zavezanca, strošek, povezan s časom izvedbe plačila, pri tem pa je treba upoštevati spodaj ocenjen čas:

- dostop do portala eDavki 1 min,
- izbira obveznih dajatev za plačilo 1 min,
- izvedba plačila izbranih dajatev 1–2 min.

Skupni čas torej ocenjujemo v razponu od 3 do 4 minut. Povprečje teh vrednosti znaša 3,5 minute in ta podatek bomo tudi za namen magistrskega dela uporabili. Enako kot v predhodnih poglavjih se za leto 2024 za strošek časa upošteva urna postavka v višini 12 EUR/uro. V letu 2017 spletna plačila še niso bila omogočena, zato v enačbi (14) sledi stroškovna analiza samo za leto 2024.

$$\begin{aligned} & \text{STROŠEK SPLETNIH PLAČIL} = (\text{število plačil} * \text{čas} * \text{urna postavka}) \\ & \text{STROŠEK SPLETNIH PLAČIL} = (341.076 * \frac{3,5}{60} * 12) = \mathbf{238.753,2 \text{ €}} \end{aligned} \quad (14)$$

4.2.5 Plačila, izvedena s SDD

Plačila, izvedena s SDD, ne zahtevajo posebnega truda s strani zavezancev, saj je račun zavezanca bremenjen avtomatično na dan zapadlosti obvezne dajatve, torej izvedba takšnega plačila ne terja časa zavezanca, ampak zgolj plačilo provizije.

Strošek provizije, ki bremeni zavezanca, je odvisen od pogojev, ki jih je posamezen zavezanec pridobil na banki pri sklenitvi paketnih aranžmajev. Za potrebe izračuna bomo uporabili podatek Banke Slovenije, ki navaja povprečen strošek za direktno bremenitev fizičnih oseb, ki znaša 0,30 EUR. V letu 2017 spletna plačila še niso bila omogočena, zato v enačbi (15) sledi stroškovna analiza samo za leto 2024 .

$$\begin{aligned} STROŠEK\ PLAČILA\ S\ SEPA\ D.D. &= (\text{število plačil} * \text{strošek provizije}) \\ STROŠEK\ PLAČIL\ S\ SEPA\ D.D. &= (67 * 0,30) = \mathbf{20,1\ €} \end{aligned} \tag{15}$$

4.2.6 Primerjava analiziranih stroškov

Za potrebe pridobitve točnih podatkov o stroških, ki so jih zavezanci imeli pri plačevanju UPN bodisi na plačilnem mestu bodisi v spletnih bankah, smo naredili obsežno analizo izračuna teh stroškov. Izračun je bil narejen za leti 2017 in 2024 z namenom primerjave v kakšnem razmerju se ti stroški pojavljajo v primerjavi s pobranimi obveznimi dajatvami.

V zgornji analizi smo za leto 2017 izračunali skupne stroške, ki so jih zavezanci plačali ob izvedbi plačil z UPN na plačilnem mestu in v spletni banki. Tako smo dobili, da so zavezanci v letu 2017 imeli stroške pri plačilu na plačilnem mestu v znesku 4 100 891,70 EUR in stroške pri plačilih v spletnih banka v znesku 5 342 533,50 EUR. Skupni strošek, ki so jih zavezanci za plačevanje obveznih dajatev imeli v letu 2017, je znašal 9 443 425,20 EUR.

Podatki, ki smo jih prikazali so kumulativni, zato bi jih bilo za relevantno primerjavo s podatki, ki jih bomo izračunali za leto 2024, treba prevrednotiti oziroma upoštevati stopnjo inflacije ali prikazati na drugačen način. Zardi navedenega smo se odločili, da te podatke prikažemo kot stroške, ki se pojavijo pri plačilu obveznih dajatev v višini 1 000 000 EUR. Glede na podatek, da je v letu 2017 bilo pobranih 15 535 944 909,00 EUR obveznih dajatev, znaša strošek 607,84 EUR na 1 000 000 EUR pobranih obveznih dajatev.

Zaradi lažje primerljivosti s stroški, ki jih je imel FURS, smo izračunali tudi strošek, ki se pojavi na 100 EUR pobranih obveznih dajatev. Le-ta znaša 0,0608 EUR oziroma 6,08 centov na 100 EUR pobranih obveznih dajatev. Kot ugotavljamo, gre za zelo nizke zneske, zato zgoraj predstavljeni podatek (strošek na 1 000 000 pobranih obveznih dajatev) bolje ponazarja, koliki stroški bremenijo davčne zavezance.

V letu 2024 so že bile uvedene dodatne plačilne metode, tako da poleg plačil z UPN na plačilnem mestu in UPN v spletni banki imamo še plačila z e-računom, spletna plačila in plačila na podlagi SDD. Stroški, ki so se pojavili pri posameznih plačilih, so sledeči: plačila na podlagi UPN, izvršenega na plačilnem mestu, v znesku 1 771 304,70 EUR, plačila na podlagi UPN, izvršenih v spletnih bankah, v znesku 10 545 140,00 EUR, plačila z e-računom v znesku 56 634,00 EUR, spletna plačila v znesku 238 753,20 EUR in plačila na podlagi SDD, v znesku 20,10 EUR. Torej je skupni strošek, ki so ga zavezanci za plačevanje obveznih dajatev imeli v letu 2024, znašal 12 611 852,00 EUR.

Zaradi relevantnega prikaza stroškov, ki bodo primerljivi z letom 2017, bomo enako kot pri omenjenemu letu strošek izvedbe vseh plačil, ki so jih imeli davčni zavezanci pri plačilu obveznih dajatev, prikazali kot strošek, ki se pojavi na pobranih 1 000 000 EUR. Glede na podatek, da je v letu 2024 bilo pobranih 25 120 839 871,00 EUR obveznih dajatev, strošek, ki se pojavi na 1 000 000 EUR, znaša 502,05 EUR in je nižji za 21,07 % glede na leto 2017. Predstavljamo tudi strošek na 100 EUR pobranih obveznih dajatev, ki znaša 0,0502 EUR oziroma 5,02 centov.

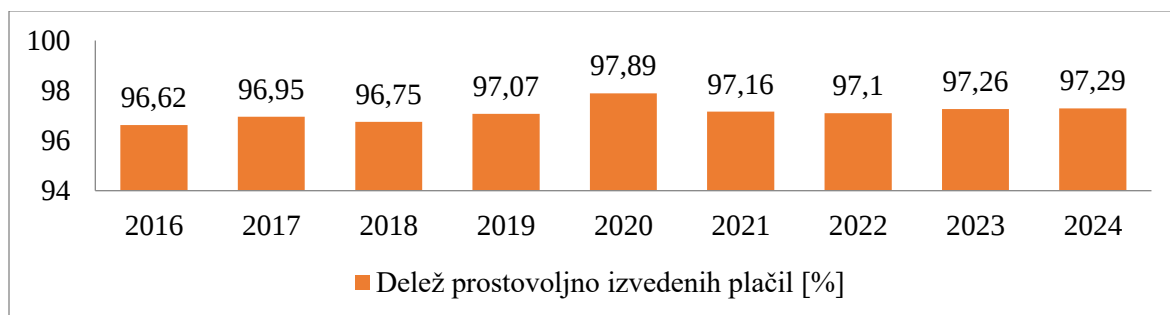
4.3 Analiza pravočasnosti in prostovoljnosti plačevanje obveznih dajatev

Prostovoljnost in pravočasnost plačevanja obveznih dajatev sta za vsako državo ključnega pomena, saj se s tem, kot je bilo že v predhodnih poglavjih opisano, zagotavlja celotno financiranje različnih storitev javnega interesa, kot so javno šolstvo in zdravstvo, delovanje države, varnost, gradnja infrastrukture ter socialni transferji. V našem primeru pomembni vidiki pravočasnosti in prostovoljnosti vključujejo analizo prostovoljnosti in pravočasnosti plačanih obveznih dajatev pred in po uvedbi plačilnih metod, torej gre za opazovano obdobje od leta 2016 do 2024.

4.3.1 Prostovoljnost

Prostovoljnost izvedenih plačil v opazovanem obdobju bomo najprej prikazali na sliki 7 ter nato izvedli analizo prikazanih podatkov.

Slika 7: Delež prostovoljnih plačil

Vir: lastno delo.

Iz slike 7 je razvidno, da se delež prostovoljno izvedenih plačil v letih 2016 in 2017 pred uvedbo digitalnih plačilnih metod giblje skoraj v enakem odstotku, ki v povprečju znaša 96,79 %. Od začetka uvedbe digitalnih plačilnih metod se opaža blagi trend rasti. Delež se v nadaljevanju opazovalnega obdobja stabilizira v povprečnem odstotku 97,21 %.

Med vsemi deleži izstopa delež za leto 2020. Takrat delež izstopa v pozitivni smeri, saj so morali zavezanci za pridobitev pomoči s strani države zaradi COVID krize imeti plačane vse obvezne dajatve. Prav tako se je v omenjenem času, zaradi restrikcij v gibanju in delovanju bank in ostalih ponudnikov plačilnih storitev, več davčnih zavezancev odločalo za elektronska plačila svojih obveznosti.

Podatki o prostovoljnosti plačevanja obveznih dajatev, ki so že pred uvedbo digitalnih plačilnih metod v Sloveniji bili na zadovoljivi ravni, nam kažejo, da se z uvedbo novih plačilnih metod ta odstotek ni bistveno izboljšal. Pri odločitvi za uvedbo digitalnih plačilnih metod odločitev ni bila sprejeta v pričakovanju bistvenega povečanja prostovoljnih plačil, vendar so se pričakovanja nanašala predvsem na racionalizacijo in transparentnost pri pobiranju obveznih dajatev.

4.3.2 Pravočasnost

Čeprav plačila načeloma lahko razdelimo kot pravočasna in zamujena, bomo pri analizi pravočasnosti obravnavali vsa plačila, ki so bila opravljena do predvidenega roka, plačila z manjšo zamudo, za katere še ni bil izdan opomin, plačila, za katera je bil izdan opomin, in plačila, ki so bila izterjana v davčni izvršbi. Ne moremo namreč enako obravnavati en dan zamujenega plačila, ki je včasih posledica dolgotrajne izvedbe plačila, kot plačilo, ki je plačano v postopkih davčne izvršbe, kar pomeni, da je zamujeno več kot 20 dni.

Torej prva kategorija so plačila, izvršena v roku oziroma niso bila izvedena z zamudo glede na rok plačila. Kot drugo kategorijo obravnavamo plačila, ki so izvedena z manjšo zamudo in zanje še ni bil izdan opomin. Glede na to, da se opomini davčnim zavezancem izdajajo predvidoma petnajsti delovni dan po preteku roka plačila, so v drugi kategoriji plačila, zamujena do maksimalno 15 dni. V tretjo kategorijo so uvrščena plačila po izdanem opominu in pred uvedbo davčne izvršbe. Kot zadnja kategorija so s strani davčnega organa izterjana plačila v postopkih rubeža sredstev na bančnih računih, v postopkih bremenitve dohodkov neposredno s strani delodajalca ter postopkih prodaje dolžnikovih sredstev. Navedene kategorije o pravočasnosti plačil bomo prikazali v tabelarni obliki z namenom boljše preglednosti in lažjega analiziranja prikazanih podatkov.

V tabeli 3 nam drugi stolpec predstavlja pravočasna plačila. Kot je v tabeli mogoče razbrati podatke o pravočasnih plačilih, FURS zbira zgolj zadnja 4 leta, pred tem te statistike ni. Kot je videti v obdobju zadnjih 4 let, so podatki primerljivi oziroma ni večjih odstopanj, prav tako pa je obdobje opazovanja relativno kratko, zato ne moremo govoriti o trendu naraščanja ali padanja deleža pravočasnih plačil.

Tabela 3: Pravočasnost plačevanja obveznih dajatev

Leto	Pravočasna plačila [%]	Plačila z zamudo do 15 dni [%]	Plačila po opominih [%]	Plačila po izvršbi [%]
2016	/	/	1,70	1,68
2017	/	/	1,74	1,31
2018	/	/	1,93	1,32
2019	/	/	1,86	1,06
2020	/	/	1,23	0,89
2021	84,80	12,84	1,70	0,66
2022	85,22	11,86	2,04	0,88
2023	84,90	12,18	2,05	0,88
2024	83,71	13,31	2,12	0,87

Vir: FURS (2024).

Glede plačil, ki so imela zamudo do 15 dni in kot takšna niso bila pravočasna, je treba poudariti, da so bila prostovoljna, saj zavezanci niso prejeli niti opomina, preden so plačilo izvedli. Kljub temu so zavezancem bile do dne plačila obračunane zamudne obresti. Pri analizi teh podatkov je mogoče ugotoviti, da gre za stabilen odstotek, ki se giblje med 11,86 % in 13,31 %. Tako visokemu odstotku pripomorejo tudi plačila iz tujine, za katera izvršitev lahko traja več kot en dan, in posledično plačilo, ki ga je zavezanec oddal pravočasno, zapade v kategorijo zamujenih plačil. Omenjena problematika je bila s strani FURS zaznana, zato so začeli z ozaveščanjem zavezancev, da se plačila, izvedena s tujih bančnih računov, izvršijo običajno nekoliko počasneje, zato je v izogib plačilu zamudnih obresti treba plačilo izvesti nekaj dni pred potekom roka. Prav tako se pred potekom roka za plačilo obveznih dajatev, ki so v populaciji množične, davčne zavezance preko medijev in socialnih omrežij obvešča in spodbuja k pravočasnem plačilu v izogib zamudnim obrestim.

V stolpcu številka 4 je predstavljen odstotek plačil, za katera je bilo treba izdati opomine s strani davčnega organa. Iz podatkov, ki so prikazani, je moč opaziti trend naraščanja števila plačil po izdanih opominih. Izstopa leto 2020, ki je značilno po COVID krizi in posledično pomoči države poslovnim subjektom pri pogoju, da imajo vse davčne obveznosti plačane.

V zadnjem stolpcu so predstavljeni podatki za plačila, ki so bila izvršena z inštrumentom izterjave. Iz prikazanih podatkov je moč opaziti trendovsko znižanje odstotka plačil, ki so bila izterjana. Začetno opazovano leto 2016 nam prikazuje delež v višini 1,68 % plačil, ki so bila izterjana, v primerjavi z vsemi ostalimi prejetimi plačili. V letu 2024 se ta delež skoraj prepolovi in znaša 0,87 %. V opazovanem obdobju je povprečje vseh izterjanih plačil 1,06 %. Za relevantno analiziranje tega podatka je treba uporabiti podatek tudi o znesku, ki je bil predan v izvršbo, in ga primerjati z izterjanim zneskom. Omenjena primerjava je prikazana v tabeli 4.

Tabela 4: Uspešnost izterjave

Leto	Izdani sklepi [EUR]	Plačila na podlagi sklepov [EUR]	Delež izterjanega dolga [%]
2016	887.827.319	242.634.103	27,33
2017	870.163.734	203.993.084	23,44
2018	756.944.785	220.041.493	29,07
2019	750.544.321	204.625.396	27,26
2020	552.779.335	144.378.806	26,12
2021	545.155.488	129.003.415	23,66
2022	589.561.652	187.062.759	31,73
2023	635.422.437	196.910.294	30,99
2024	714.213.479	218.318.510	30,57

Vir: FURS (2025b).

Iz tabele 4 je razviden trend naraščanja deleža uspešnih izterjav v celotnem opazovanem obdobju. Pri tem lahko opazimo, da rast po letih ni enakomerna oziroma ni vsakoletna. Kljub temu da se delež uspešnih izterjav povečuje, pa se delež plačil po izterjavi, primerjanih z vsemi prejetimi plačili, zmanjšuje. Iz tega lahko sklepamo, da se povečuje delež plačil, izvedenih že pred uvedbo izterjave. Kot sklepno ugotovitev lahko zaključimo, da padec deleža plačil po izterjavi ni posledica manj uspešnih postopkov izterjave, temveč je posledica manjšega deleža neplačanih obveznih dajatev do uvedbe izterjave. Tako da so podatki iz petega stolpca tabele številka 3 relevantni za analizo.

4.4 Transparentnost plačilnih metod

Kot je že v predhodnem poglavju pojasnjeno, bomo pri analizi transparentnost spremljali koliko podatkov o transakciji je zavezancu na voljo. Torej pri plačilu na UPN nalogu na plačilnem mestu zavezanec prejme potrdilo o plačilu – košček papirja, ki ga mora sam hraniti, saj s tem v primeru kakršnih koli napak dokazuje izvedbo plačila. Pri tovrstnem načinu plačevanja avtomatične revizijske sledi ni.

V primeru plačila UPN v spletni banki, bo zavezanec prejel potrdilo v digitalni obliki, ki ga lahko pridobi ob kliku na odliv. Torej, če bo zavezanec po nekaj mesecih skušal dokazati plačilo, bo moral na seznamu vseh transakcij točno to transakcijo poiskati in pridobiti potrdilo. Čeprav je iskanje plačila lahko zamudno opravilo, pa kljub temu nastane avtomatična sled, ki vsebuje podatke, kdo je komu plačal, koliko ter tudi zakaj. Poleg tega ima zavezanec podatek o stanju na računu skoraj v realnem času.

Podobno velja tudi v primeru plačil s SDD, ko je vsaka bremenitev elektronsko zabeležena, s to razliko, da je bremenitev v polju odlivov vidna tudi na seznamu vseh direktnih bremenitev, kar pomeni, da zavezanci do tega podatka hitreje dostopajo, predvsem v primerih, če jih zanimajo plačila, ki niso izvedena zgolj v zadnjem obdobju. Pri tem velja,

da zavezanec 14 dni pred bremenitvijo prejme obvestilo o nameravani bremenitvi, kjer ponovno prejme podatek, kaj in koliko bo treba plačati.

Z vidika davčnega organa so plačila, izvedena s SDD plačili, ki so izvedena pravočasno in predvsem pravilno, saj vključujejo vse standardne podatke, ki omogočajo avtomatično obdelavo plačil. Torej tovrstno plačevanje skoraj popolnoma izključi možnosti napak. Poleg tega so to digitalna plačila, ki zaradi revizijskih sledi omogočajo hitrejše analiziranje podatkov ter pripravo napovedi za prihodnja obdobja.

Pri e-računu velja, da zavezanci poleg izpolnjenega plačilnega naloga prejmejo točne specifikacije obveznosti z zneski, ki so vključene na e-računu. Tako imajo pregled nad tem, kaj in koliko bodo plačali. E-račun zavezanec prejme neposredno v spletno banko, v platformo ponudnika e-poti (npr. bizBox) ali na mail, od koder lahko e-račun neposredno uvozi v računovodski sistem. Plačila, izvedena na podlagi e-računa, so vidna v spletnih bankah zavezancev v realnem času. Glede na to, da je e-račun prejet v elektronski obliki, pa se zmanjšuje tudi možnost, da se na obveznost pozabi. Poleg vsega navedenega pa se e-račun lahko tudi digitalno shrani, baze e-računov pa omogočajo tudi iskanje po različnih kriterijih, kar je zelo dobrodošlo pri dokazovanju plačila ali pri postopkih revizij.

Za FURS izdaja e-računa pomeni avtomatiziran postopek izdaje in evidentiranja e-računov. Evidentiran je tako vsak izdani e-račun kot tudi vsako prejeto plačilo na podlagi e-računa. Za izdane e-račune je na razpolago dodatna podatkovna baza, kjer je mogoče iskanje po različnih kriterijih, kot tudi podatek o času izdaje in času prejema e-računa s strani zavezanca.

Kar zadeva spletna plačila oziroma kot že večkrat omenjeno plačila, ki se izvedejo z eKartice v eDavkih, kjer zavezanec sam izbere, katere obveznosti želi plačati, kar pomeni, da razpolaga s točnim stanjem pred izvedbo plačila, naborom in zneski obveznosti, ki jih želi plačati kot tudi s stanjem po izvedbi plačila. Glede na to, da so spletna plačila zavezancem na razpolago ves čas (ne glede na čas delovanja plačilnega prometa posamezne banke), zavezanec lahko obveznosti plača zelo hitro in spremlja stanje skoraj v realnem času. Plačila, izvedena z eDavkov, so opremljena z vsemi podatki, potrebnimi za pravilno evidentiranje, kar izključuje možnosti napak. Zavezanci pa lahko izvedbo plačila preverijo ne samo pri pregledu stanja in odливov na transakcijskih računih, ampak tudi na seznamu izvedenih spletnih plačil v eDavkih, kjer so navedena vsa izvedena spletna plačila. Poleg obveznosti pa zavezanci na eKartici lahko vidijo tudi preplačila ali presežke po obračunih, kar pomeni, da lažje izvajajo planiranje prihodnjega denarnega toka.

S strani FURS so spletna plačila tista, ki so vedno knjižena avtomatično, kar pomeni, da so evidentirana na knjigovodskih karticah zavezancev brez možnosti napak. Vsako plačilo, izvedeno na portalu eDavki, tako v skoraj realnem času posodobi knjigovodsko stanje zavezanca, kar omogoča hitrejše ukrepanje v primeru, če je potrebno opominjanje ali

morebitna izterjava, saj je davčni organ zagotovil, da je bilo plačilo evidentirano in je stanje na knjigovodski kartici realno.

Prav tako je treba navesti, da je v primerih plačil z vsemi sodobnimi plačilnimi metodami bremenjen račun davčnega zavezanca, kar omogoča natančen podatek o izvoru denarja. Čeprav FURS ne omogoča gotovinskih plačil, pa zavezanci lahko izvedejo plačilo UPN pri ponudnikih storitev. V tovrstnih primerih izvor denarja ni znan, kar zvišuje tveganje za pranje denarja. Sicer zakonodaja v Sloveniji določa mejo gotovinskega poslovanja za pravne osebe na 5 000 EUR, za fizične osebe pa te meje ni. Sicer velja izpostaviti, da pri transakcijah nad 10 000 EUR nastane obveznost poročanja o izvoru denarja. Kljub temu da se to področje ureja in se morebitno takšno postopanje skuša zaznati in kaznovati, pa izvedba plačil s sodobnimi plačilnimi metodami možnost tovrstnih zlorab zaradi transparentnosti bistveno zmanjša oziroma izniči.

4.5 Koristi uvedbe digitalnih plačilnih metod

Če govorimo o koristih uporabe sodobnih plačilnih metod, kot so spletna plačila, e-računi in SDD za pobiranje obveznih dajatev, so poglavitne prednosti:

- hitrost plačila,
- lažja dostopnost oziroma večja priročnost,
- nižji stroški,
- višja transparentnost in manjša verjetnost napak,
- prijaznost okolju.

Zgoraj smo našli koristi, ki se pojavijo pri uporabi digitalnih plačilnih metod, vendar sodobni čas od nas zahteva, da preden določene projekte izpeljemo, vedno ovrednotimo učinke, ki jih določeni projekt ponuja. Pri določenih projektih so učinki v začetni fazi lahko nekoliko nižji, vendar se skozi čas pokaže, da je projekt upravičen iz drugih razlogov, kot so spodbujanje napredka v družbi in sledenje trendom, ki jih postavljajo razvite družbe.

V našem primeru, ki obravnava uvajanje sodobnih oziroma digitalnih metod za plačevanje obveznih dajatev, lahko ugotovimo, da imajo vse zgoraj navedene koristi določeno upravičenost, torej, poleg finančnih koristi, ki imajo tako FURS kot davčni zavezanci, so ostale koristi prav tako zastopane pri plačevanju obveznih dajatev s sodobnimi oziroma digitalnimi plačilnimi metodami.

Glede hitrosti, ki jo navajamo, lahko ugotovimo, da sodobne družbe pričakujejo, da se tako imenovana administrativna dela opravijo v čim krajšem možnem času in posledično znižajo stroški teh nalog. Hitrost ni pomembna za uslužbence, ki so zaposleni na FURS, temveč tudi za vse davčne zavezance, ki s hitrejšim in cenejšim načinom izvedejo svoja plačila, si privarčujejo čas, ki ga lahko uporabijo za druge namene. Hitrost plačevanja je neposredno povezana s stroški, ki se pojavijo pri izvedbi plačil.

V današnjih časih, ko ima vsak posameznik na razpolago elektronski medij, s katerim dostopa do spleta, kar mu med drugim omogoča tudi izvedbo plačil, je dostopnost skoraj neomejena. Prav tako je sodobna plačila mogoče izvesti kadar koli oziroma izvedba ni pogojena niti z delovnim časom ustanove, ki plačilne storitve izvaja (npr. banke ali pošte), niti z delovanjem plačilnega prometa, saj so spletna plačila takojšnje narave. Nadalje je treba upoštevati, da se plačila s sodobnimi plačilnimi metodami lahko izvedejo dejansko kjer koli, če je le zagotovljen dostop do spleta, kar pomeni, da so enako priročna za vse uporabnike ne glede na njihov kraj bivanja in mestno prebivalstvo nima zagotovljene višje dostopnosti. V primerjavi s plačilom UPN na plačilnem mestu je treba izpostaviti, da dostop zaradi zunanjih dejavnikov (npr. snežni meteži ali vročinski valovi) ne bo nikoli otežen, saj se plačila izvedejo iz udobja doma ali delovnega mesta. Poleg omenjenih koristi je treba omeniti tudi izpade omrežja ali okvare elektronskih medijev, s katerimi se plačila izvajajo, vendar so leti zelo redki oziroma zanemarljivi dejavniki, ki lahko vplivajo na pravočasnost izvedbe plačil.

Predpostavka o nižjih stroških plačil je predmet analize, ki je predstavljena v magistrskem delu in je zelo pomemben dejavnik. Kot smo že omenili projekt digitalizacije plačilnih metod, ki se uvaja, ima tudi za cilj znižanje stroškov tako davčnih zavezancih kot pri FURS, zato je ta dejavnik zelo pomemben. Analiza, ki je v prejšnjih poglavjih izvedena, nakazuje, da se stroški, ki so posledica plačevanja in obdelave obveznih dajatev, znižujejo glede na stopnjo digitalizacije oziroma uvedbe sodobnih plačilnih metod. Podroben opis in ugotovitve o stroškovni analizi bomo predstavili pri ovrednotenju raziskave in analizi hipotez.

Vsaka družba želi pri javnofinančnem poslovanju uvesti maksimalno možno transparentnost, posledično zmanjšanje možnosti goljufij, zamud, pomot in preglednost stanja v realnem času. Zato je digitalizacija odlično orodje, ki nam pomaga, da se zgoraj omenjene zahteve v čim večji meri izpolnijo. Digitalizacija sistemov nam omogoča, da je vsako plačilo avtomatsko evidentirano in povezano s konkretnim davčnim zavezancem, kar je posledica predizpolnjenih nalogov, kar preprečuje napake pri vnosu podatkov na UPN. Poleg tega se pri spletnih plačilih poleg glavnice samodejno obračunajo zneski zamudnih obresti, ki se jim davčni zavezanec ne more spremeniti, kar pomeni, da mora plačati celotno obveznost. Ko je plačilo izvedeno, davčni zavezanci prejmejo elektronsko potrdilo, da je plačilo oddano. Prav tako pa imajo možnost pregleda stanja v realnem času in možnost pregleda vseh izvedenih plačil na enem mestu. Nadalje pred zapadlostjo posamezne obvezne dajatve zavezanec prejem obvestilo, s čimer se lahko izogne zamudam, ker bi na plačilo pozabil. Tovrstno plačevanje pa omogoča tudi, da digitalna orodja za analizo podatkov zelo hitro prepoznajo sumljive obrazce vedenja pri davčnih zavezancih, kar lahko olajša postopke nadzorov.

Glede na sodoben način življenja in obremenjenost okolja se moramo zavedati, da zmanjšanje porabe naravnih virov, kot so les, voda, fosilna goriva, zelo pomembno za ohranjanje čistega in za človeka prijaznega okolja. V konkretnem primeru s povečano

uporabo digitalnih oziroma sodobnih metod plačevanja se močno zmanjša poraba papirja, ki se drugače ponazarja v oddaji davčnih obrazcev, računov, poročil in nenazadnje UPN. Prav tako se zmanjša obseg fizične pošte, kar zmanjšuje potrebo po pošiljanju obvestil, odločb, opominov itd. in s tem povezano zmanjšuje potrebe po tiskanju (poraba papirja in barve) ter dostave. Uporabnikom se ni treba fizično oglasiti na davčni upravi ali plačilnem mestu, ker vse poteka preko spleta, kar zmanjšuje ogljični odtis, ki je povezan s prevozi do omenjenih institucij. Za korektno predstavitev prihrankov je treba omeniti, da digitalni sistemi tudi uporabljajo energijo, vendar je raba takšne energije dolgoročno bolj učinkovita kot množično tiskanje in odpošiljanje papirnate dokumentacije.

4.6 Ovrednotenje raziskave in analiza hipotez

H1: Digitalizacija plačilnih metod pripomore k uspešnosti pobiranja obveznih dajatev.

Za ovrednotenje raziskave, ki je povezana s prvo hipotezo, smo naredili temeljito analizo, razčlenjeno na prostovoljnost ter pravočasnost plačevanja obveznih dajatev. Iz analize izhaja, da se prostovoljnost plačevanja v opazovanem obdobju, ki se začne pred COVID krizo oziroma leta 2016 in končuje v letu 2024, z uvedbo novih plačilnih metod, ta odstotek ni bistveno izboljšal, čeprav je zabeležen blag trend rasti oziroma če povzamemo natančne podatke – povprečen odstotek v letih 2016 in 2017 (torej pred uvedbo digitalnih plačilnih metod) znaša 96,79 %, medtem ko v ostalih letih opazovanega obdobja delež prostovoljno plačanih obveznih dajatev znaša 97,21 %. Opažamo, da se je po uvedbi sodobnih plačilnih metod delež prostovoljno plačanih obveznosti povečal za 0,42 %. Kot smo že ugotovili, odstotek se ni bistveno izboljšal, vendar z odstotkom izboljšanja in predvsem pozitivnim trendom moramo biti zadovoljni, ker glede na izhodišče tudi ni bilo moč pričakovati visokega odstotka. Vsaka družba bi si za cilj lahko zastavila, da ima 100 % prostovoljnost pri plačilu obveznih dajatev, vendar to preprosto ni realno pričakovanje. V delu analize, ki se nanaša na prostovoljnost plačanih obveznih dajatev, lahko prvo hipotezo potrdimo.

Za potrebe ovrednotenja in analize prve hipoteze smo tudi temeljito analizirali pravočasnost izvedbe plačil obveznih dajatev. Iz podrobne analize izhaja, da v letih 2016 do 2020 podatki o pravočasnosti plačil s strani FURS niso bili beleženi. V tem obdobju imamo beležene podatke samo o odstotku plačil po opominu in odstotku plačil po izvršbi. V preostanku opazovanega obdobja pa so podatki o pravočasno izvedenih plačilih primerljivi, brez večjih odstopanj, kar pomeni, da ni mogoče zaznati niti trenda rasti niti padanja.

Podobno tudi za plačila, zamujena do 15 dni, razpolagamo zgolj s podatki za zadnja 4 leta opazovanega obdobja in tudi ti kažejo relativno stabilen odstotek v primerjavi z vsemi plačili, ki se giblje med 11,86 % in 13,31 %. Glede na kratko opazovano obdobje in primerljive odstotke tudi pri teh plačilih ni mogoče govoriti o trendih. Ker pa ta plačila predstavljajo relativno visok odstotek vseh plačil, pa je smiselno poudariti, da so to kljub zamudi prostovoljno izvedena plačila.

Naslednja kategorija pri analizi pravočasnosti so plačila, izvedena na podlagi opominov. Iz podatkov, ki so v magistrskem delu prikazani, je mogoče v opazovanem obdobju zaznati trend rasti, in sicer leta 2016 je ta odstotek znašal 1,70 %, leta 2024 pa 2,12 %.

Kot zadnjo kategorijo smo obravnavali plačila v izvršbi, pri katerih smo zaznali padajoč trend, leta 2016 je bil odstotek plačil v izvršbi med vsemi plačili 1,68 %, leta 2024 pa 0,87 %. Z namenom preverbe relevantnosti podatka smo izračunali tudi delež uspešnih izterjav v celotnem opazovanem obdobju in pridobili podatek o pozitivnem trendu, s čimer smo potrdili, da padec deleža plačil po izterjavi ni posledica manj uspešnih postopkov izterjave, temveč manjšega deleža neplačanih obveznih dajatev do uvedbe izterjave. Na podlagi tega lahko sprejmemo zaključek, da se je povečal delež plačil, izvedenih že pred uvedbo izterjave.

Torej, če povzamemo, je iz analize razvidno, da je odstotek pravočasno izvedenih plačil stabilen, torej lahko rečemo, da ni prišlo do izboljšanja rezultata v smislu pravočasnosti. Prav tako pri plačilih, ki so zamujena do 15 dni, ugotavljamo, da ni prišlo do omembe vrednih sprememb v smislu izboljšanja rezultata. V kategoriji plačil, izvedenih na podlagi opominov, ugotavljamo povečanje odstotka plačanih dajatev pred uvedbo postopkov izvršbe, kar pa tudi vpliva na kategorijo, ki jo predstavljajo plačila v postopkih izvršbe, kjer se izkazuje pozitiven trend oziroma se odstotek teh plačil glede na vsa plačila zmanjšuje. Kljub temu da se rezultati, če zadevo gledamo celostno, izboljšujejo, je delež pravočasnih plačil stabilen in se ni povečal, zato v tem delu hipoteze ne moremo potrditi.

Cilj FURS oziroma državnih organov je v čim večji meri pobrati obvezne dajatve, kar ugotovitev, da se zmanjšuje število davčnih zavezancev, ki zapadejo v postopek izvršbe, potrjuje. Torej hipotezo bi v delu, da so sodobne plačilne metode pripomogle k prostovoljnosti plačevanja obveznih dajatev, lahko potrdili. Kar zadeva pravočasnosti plačevanja, pa to ni primer, saj smo ugotovili, da se je le-ta izboljšala, zato H1 v celoti ne moremo potrditi in jo kot takšno ovržemo.

H2: Digitalizacija pripomore k višji ekonomski učinkovitosti tako za davčne zavezance kot za davčni organ.

Za potrditev zgoraj navedene hipoteze je bilo treba temeljito analizirati posamezne segmente v procesu pobiranja obveznih dajatev, zato smo v prvem delu analize analizirali poslovanje FURS v obdobju pred uvedbo sodobnih plačilnih metod in v obdobju po uvedbi, z namenom primerjave stroškov poslovanja, ki se pojavijo na 100 EUR pobranih obveznih dajatev. Pri analiziranju smo ugotovili, da je zgoraj omenjeni strošek v obdobju 2016 in 2017 pred uvedbo sodobnih digitalnih metod znašal 0,88 EUR/100 EUR pobranih obveznih dajatev. V naslednjem obdobju od leta 2018 do konca leta 2024 je opaziti trend padca teh stroškov, razen v letu 2020, ki je odstopalo od trenda, kar je v podpoglavju 3.1 natančno pojasnjeno. Glede na to, da smo ugotovili trend padanja stroškov, navajam samo zadnje opazovano leto 2024, ki pokaže rezultat, ko se je strošek na pobranih 100 EUR obveznih dajatev znižal na 0,73 EUR. V tem delu lahko hipotezo H2 potrdimo.

V drugem delu smo analizirali stroške, ki jih imajo zavezanci pri plačilu obveznih dajatev, za pobiranje katerih je pristojen FURS. Ugotovili smo, da so zavezanci v letu 2017 pred uvedbo sodobnih plačilnih metod imeli strošek 0,0608 EUR oziroma 6,08 centov na 100 EUR pobranih obveznih dajatev. Za boljšo predstavbo oziroma razumevanje je ta strošek na 1 000 000 EUR znašal 607,84 EUR. Primerjalni podatek iz leta 2024 pa pokaže, da je ta strošek nekoliko nižji in znaša 0,0502 EUR oziroma 5,02 centov na 100 EUR pobranih obveznih dajatev. Enako kot pri letu 2017 bomo ta podatek predstavili tudi na 1 000 000 EUR, ko ta strošek znaša 502,05 EUR. Če podatke pred in po uvedbi sodobnih plačilnih metod med seboj primerjamo, ugotovimo, da se je strošek za zavezance občutno znižal za 21,07 %, kar pomeni, da lahko hipotezo v segmentu ekonomske učinkovitosti potrdimo.

Analiza, ki smo jo izvedli glede ekonomske učinkovitosti sodobnih plačilnih metod v primerjavi s klasičnimi plačilnimi metodami, nam je tako za davčne zavezance kot za davčni organ pokazala, da sodobne plačilne metode pripomorejo k ekonomski učinkovitosti pobiranja obveznih dajatev, zato hipotezo H2 potrdimo.

H3: Digitalizacija pripomore k višji transparentnosti pri plačevanju obveznih dajatev.

Za razliko od plačil, izvedenih na podlagi UPN, je pri izvedbi plačil s sodobnimi plačilnimi metodami zavezanec omogočen boljši pregled o izvedbi plačila oziroma zavezanec lahko v aplikaciji eDavki takoj vidi, ali je z njegovim plačilom bila izravnana obvezna dajatev, ki jo je želel plačati. Kot že omenjeno, je pri sodobnih plačilnih metodah možnost napak skoraj nična, saj zavezanci prejmejo izpolnjene plačilne naloge, ki jih ne spreminjajo, medtem ko so pri klasičnih plačilnih metodah (plačilo UPN) napake pogoste in zavezanec ni imel vpogleda, ali je plačilo bilo izvršeno v skladu z namenom. V tovrstnih primerih so se napake največkrat ugotovile na podlagi prejetih opominov s strani davčnega organa.

Iz perspektive davčnega organa je sodobno elektronsko plačevanje obveznih dajatev veliko bolj transparentno in urejeno v dodatnih evidencah oziroma aplikacijah, kar omogoča hiter pregled plačanih oziroma neplačanih obveznih dajatev. Poleg pregleda ima davčni organ tudi več možnosti za analizo podatkov bodisi na dnevni, mesečni, letni ali večletni ravni, kar mu omogoča lažjo izdelavo projekcije bodočih proračunov in denarnega toka. Torej ima davčni organ boljši vpogled o plačanih in neplačanih davčnih obveznostih in trenutnem stanju ter tudi boljšo podlago za projekcijo bodočega stanja.

Čeprav Slovenija sodi v urejene države z visoko davčno kulturo in ne sodi med države z najvišjimi izgubami zaradi davčnih utaj v EU, so te še vedno izziv za zaposlene pri davčnem organu oziroma pri pristojnih institucijah, zato so vse metode, ki pripomorejo k transparentnosti, več kot dobrodošle. V tem delu lahko sklenemo, da sodobne plačilne metode zelo pripomorejo zmanjševanju davčnih utaj oziroma transparentnosti pri pobiranju javnih obveznih dajatev. Glede na vse zapisano lahko H2, ki se nanaša na transparentnost sodobnih plačilnih metod, potrdimo.

5 SKLEP

V magistrskem delu smo opredelili problem plačila obveznih dajatev s poudarkom na uvedbi sodobnih plačilnih metod oziroma digitalizacije procesov in koristi, ki jih te metode prinašajo. Namen magistrskega dela je bil ugotoviti učinke digitalizacije na uspešnost plačevanja obveznih dajatev, ekonomske učinke in učinke na transparentnost plačevanja. V ta namen so bile postavljene tri hipoteze, in sicer:

- H1: Digitalizacija plačilnih metod pripomore k uspešnosti pobiranja obveznih dajatev.
- H2: Digitalizacija pripomore k višji ekonomski učinkovitosti tako za davčne zavezance kot za davčni organ.
- H3: Digitalizacija pripomore k višji transparentnosti pri plačevanju obveznih dajatev.

V prvem delu naloge smo pojasnili vrste obveznih dajatev oziroma davkov in prispevkov ter nedavčnih obveznosti, kot so carine, trošarine in ostale dajatve. Prav tako so bile pojasnjene plačilne metode – plačilo z nakazilom, negotovinsko plačilo pri UJP, priprava UPN naloga s QR kodo, spletno plačilo iz eDavkov, e-račun in SDD ter platforma eDavki, ki je osnova za pregled knjigovodskega stanja in izvedbo sodobnih plačilnih metod.

Sledila je temeljita analiza učinkov uvedbe digitalnih plačilnih metod s poudarkom na stroških poslovanja FURS in stroških davčnih zavezancev oziroma plačnikov obveznih dajatev. Analiza je bila usmerjena na učinke, ki se pojavijo z uvedbo sodobnih oziroma digitalnih plačilnih metod v primerjavi s predhodnim obdobjem, ko le-te niso bile v uporabi.

Rezultati analiz so služili kot podlaga za ovrednotenje in potrditev zastavljenih hipotez. Pri analizi prve hipoteze sta bili bistvenega pomena dve ugotovitvi: da se je po uvedbi sodobnih plačilnih metod delež prostovoljno plačanih obveznosti povečal za 0,42 % ter da se pravočasnost izvedenih plačil spremlja zgolj zadnja štiri leta, zato tu ni mogoče govoriti o trendih. Podatki, ki so na razpolago, kažejo na stabilne odstotke pravočasnih plačil, pri čemer je treba poudariti, da se odstotek plačil na podlagi izvršbe zmanjšuje. Kljub ugotovitvi, da so sodobne plačilne metode pripomogle k prostovoljnosti plačevanja obveznih dajatev, pa to ni zadoščalo za potrditev hipoteze, saj se parameter pravočasnosti ni izboljšal.

Pri analizi druge hipoteze smo se osredotočili na stroške poslovanja FURS, ki se pojavijo na 100 EUR pobranih obveznih dajatev kot tudi na stroške, ki bremenijo davčnega zavezanca. Primerjali smo obdobja pred in po uvedbi sodobnih plačilnih metod in prišli do zaključka, da se ta stroške tako za FURS kot za zavezanca zmanjšuje, zato smo to hipotezo potrdili. Analiza transparentnosti je potrdila, da se z uvedbo sodobnih plačilnih metod le-ta povečuje tako za zavezance kot za FURS, kar je bila podlaga za potrditev tudi tretje hipoteze.

Čeprav je naša analiza pokazala dobre rezultate, pa ni nujno, da nove sodobne plačilne metode v prvi fazi uvedbe in delovanja pokažejo dobre ali izjemne rezultate glede ekonomske učinkovitosti. Glede na dejstvo, da Slovenija spada med razvite države in glede digitalne pismenosti ne zaostaja za ostalimi državami EU, smo stališča, da je omenjene

metode plačil tudi v naprej treba spodbujati in uvajati nove dosežke digitalizacije v procese, ki nam omogočajo lažje, učinkovitejše in transparentnejše planiranje in pobiranje obveznih dajatev. Učniki le-teh metod se bodo poznali z izboljšanjem digitalne pismenosti, davčne kulture in podobno, kar je nenazadnje cilj vsake članice EU. Ne želimo slediti trendom, ampak le-te postavljati, kar nas bo v tem segmentu iz povprečja pozicioniralo med vodilne države EU in sveta.

SEZNAM KLJUČNE LITERATURE

1. Banka Slovenije. (2024). *Publikacije*. <https://www.bsi.si/sl/publikacije>
2. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (2021). *Strategija Finančne uprave Republike Slovenije 2021–2025*. Finančna uprava Republike Slovenije.
3. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (2024). *Letno poročilo Finančne uprave Republike Slovenije za leto 2023*. Ministrstvo za finance.
4. Stiglitz, J. (2000). *Economics of the Public Sector*. W.W.Norton & Company.
5. Virant, G. (2009). *Javna uprava*. Fakulteta za upravo Univerze v Ljubljani.
6. Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (ZPlaSSIED). *Uradni list RS*, št. 7/18, 9/18 – popr. in 102/20.

LITERATURA IN VIRI

1. Estevão, M. (2012, 1. december). *Why tax administrations are embracing digital transformation* [objava na blogu]. Pridobljeno 14. avgusta 2025 s <https://blogs.worldbank.org/voices/why-tax-administrations-are-embracing-digital-transformation>
2. Eurostat. (2024). *GDP per capita, consumption per capita and price level indices*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=GDP_per_capita,_consumption_per_capita_and_price_level_indices
3. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (2022a). *Program dela 2023*. Ministrstvo za finance Republike Slovenije.
4. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (2022b). *Novosti, ki jih prinaša prenovljena eKartica*. <https://www.gov.si/novice/2022-09-12-novosti-ki-jih-prinasa-prenovljena-ekartica/#:~:text=Knjigovodska%20kartica%20%E2%80%93%20eKartica%20v%20eDavkih%20dav%C4%8Dnim%20zavezancem,iz%20naslova%20davkov%2C%20prispevkov%2C%20tro%C5%A1arin%20in%20okoljskih%20d>
5. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (2023). *Splošni pogoji plačevanja obveznih dajatev s SEPA direktno obremenitvijo*. https://www.fu.gov.si/zivljenjski_dogodki_prebivalci/placam_z_direktno_obremenitvijo

6. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (2025a). *Stroški poslovanja FURS* (interno gradivo). Finančna uprava Republike Slovenije.
7. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (2025b). *Uspešnost izvršbe* (interno gradivo). Finančna uprava Republike Slovenije.
8. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (brez datuma a). *Uprava za prihodke*. (interno gradivo). Finančna uprava Republike Slovenije.
9. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (brez datuma b). *eDavki*. https://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/poslovanje_z_nami/e_davki/#c1071
10. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (brez datuma c). *Kako plačam*. https://www.fu.gov.si/zivljenjski_dogodki_prebivalci/kako_placam
11. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (brez datuma d). *Plačam z e-računom*. https://www.fu.gov.si/poslovni_dogodki_podjetja/placam_z_e_racunom
12. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (brez datuma e). *Plačam z direktno obremenitvijo*. https://www.fu.gov.si/zivljenjski_dogodki_prebivalci/placam_z_direktno_obremenitvijo
13. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (brez datuma f). *Koliko dolgujem*. https://www.fu.gov.si/zivljenjski_dogodki_prebivalci/koliko_dolgujem
14. Finančna uprava Republike Slovenije – FURS. (brez datuma g). *Plačam s spletnim plačilom iz eDavkov*. https://www.fu.gov.si/zivljenjski_dogodki_prebivalci/placam_s_spletnim_placilom_iz_edavkov
15. Gliha, G. in Kocjančič, P. (2018). *Plačevanje na negotovinskih plačilnih mestih Uprave RS za javna plačila*. <https://www.revijaiks.si/2018/07/Racunovodstvo/clanek/5085243/placevanje-na-negotovinskih-placilnih-mestih-uprave-rs-za-javna-placila?h=Pla%C4%8Devanje%20na%20negotovinskih%20pla%C4%8Dilnih%20mestih%20Uprave%20RS%20za%20javna%20pla%C4%8Dila>
16. Klun, M. (2011). *Davčni sistem*. Fakulteta za upravo Univerze v Ljubljani.
17. Klun, M. (2014). Merjenje kakovosti, usmerjenost k uporabniku in davčna administracija. *Central European Public Administration Review*, 2(1), 69–83.
18. Koivisto, I. (2016). *The Anatomy of Transparency: The Concept and its Multifarious Implications*. European University Institute.
19. Kolenc, T., Maučec, M. in Slavič, M. (2005). *Davki v podjetju*. Ekonomska šola Murska Sobota.
20. Kranjec, M. (2003). *Davki in proračun*. Fakulteta za upravo Univerze v Ljubljani.
21. Moreira, F., Ferreira, M. J. in Seruca, I. (2018). Enterprise 4.0 – The emerging digital transformed enterprise? V *CENTERIS – International Conference on ENTERprise Information Systems* (str. 525–532). Procedia Computer Science.
22. Pravilnik o načinu izvajanja nalog podpore za spletno plačevanje storitev proračunskih uporabnikov in zunanjih ponudnikov prek sistema spletnih plačil, ki ga upravlja Uprava Republike Slovenije za javna plačila. *Uradni list RS*, št. 29/17.
23. Rupnik, L. (1997). *Javnofinančni pojmovnik s slovensko-angleško-nemško-francoskim slovarčkom*. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.

24. Serra, P. (2005). Performance measures in tax administration: Chile as a case study. *Public administration and development*, 25(2), 115–124.
25. Simič, I. (2008). *Sodobna davčna uprava*. Davčno izobraževalni inštitut.
26. Tavčar, M. (1996). *Razsežnosti managementa*. Tangram.
27. Uredba o pristojbini za vzdrževanje gozdnih cest. *Uradni list RS*, št. 38/94, 20/95, 42/98, 12/99, 25/02, 35/03, 31/05, 9/06, 32/07, 36/09, 103/10, 35/12, 101/13 – ZDavNepr, 22/14 – odl. US in 42/15.
28. Zakon o davčnem postopku. (ZDavP-2). *Uradni list RS*, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H, 36/19, 66/19, 145/20 – odl. US, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 39/22 – ZFU-A, 52/22 – odl. US, 87/22 – odl. US, 163/22, 109/23 – odl. US, 131/23 – ZORZFS, 100/24 in 40/25 – ZINR.
29. Zakon o finančni upravi. (ZFU). *Uradni list RS*, št. 25/14, 39/22, 14/23, 47/24 – odl. US in 104/24 – ZDDV-1O.
30. Zakon o trošarinah (ZTro-1). *Uradni list RS*, št. 47/2016.
31. Žibert, F. (1993). *Teorija javnih financ*. Uradni list Republike Slovenije.